КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШИНАРДИ, 6 август, 1968 шу. № 94 (4874). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вiашагiкхета!

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гiалгiай обкома, Нохч-Гiалгiай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕКЕЗ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ ВИКАЛИЙН СОВЕЩАНИ

1968 шера 3 августа iурра Братиславе болх болабир Болгарски коммунистически парте, Венгерски Социалистически болхлой парте, Германски Социалистически единни парте, Польски вiашагiкхийттача болхлой парте, Советски Союза Коммунистически парте, Чехословацки Коммунистически парте викалий Совещани.

КПЧ ЦК Хьалхарча секретаро А. Дубчека нохчием хьехтар Совещани хьажоча вежарашкарча партей викалашка.

Цул тiехьагiа переговораш а болабелла Совещани дехьлаьхкий.

1968 шера 3 августа пхьерахье Братиславе йистельар Болгаре, Венгре, Германски Демократически Республика, Польша, Советски Союза, Чехословаке Коммунистически болхлойн партей викалий Совещани. Переговораш лагардараш гучахьа новкъостелла дiатоха дувцаш а хилар, массаза ральа а волаш цхьаена бола Заявлени тiеэцна йиста а хилар.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ

ЗАЯВЛЕНИ

1968 шера 3 августе Братиславе хиннай Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика, Советски Социалистически Республикай Союза, Чехословацки Социалистически Республика коммунистически болхлойн партей викалий Совещани. Совещане дакъа лаьцад:

Болгарски коммунистически партегара — Т. Живкова, БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Министрий Совета Председатела; С. Тодорова, БКП ЦК Политбюро члена, БКП ЦК секретара; П. Кубадинска, БКП ЦК Политбюро члена, НРБ Министрий Совета Председатела заместитела.

Венгерски социалистически болхлой партегара — Я. Кадара, ВСРП ЦК Хьалхарча секретара; Е. Фока, ВСРП ЦК Политбюро члена, Венгерски революционни болхлой-ахархой правительства Председатела; З. Комочина, Политбюро члена, ВСРП ЦК секретара.

Германе социалистически единни партегара — В. Ульбрихта, СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатела; В. Штофа, СЕПГ ЦК Политбюро члена, ГДР Министрий Совета Председатела; Э. Хонеккера, СЕПГ ЦК Политбюро члена, СЕПГ ЦК секретара; Г. Матерна, СЕПГ ЦК Политбюро члена, СЕПГ Централни партейни контрольни комиссе председатела; Г. Миттага, СЕПГ ЦК Политбюро членална волча кандидата, СЕПГ ЦК секретара; Г. Аксена, СЕПГ ЦК Политбюро членална волча кандидата, СЕПГ ЦК секретара.

Польски вiашагiкхийттача болхлой партегара — В. Гомулка, ПОРП ЦК Хьалхарча секретара; Ю. Циранкевича, ПОРП ЦК Политбюро члена, ПНР Министрий Совета Председатела; З. Клишко, ПОРП ЦК Политбюро члена, ПОРП ЦК секретара; А. Старевича, ПОРП ЦК секретара.

Советски Союза Коммунистически партегара — Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Генеральни секретара; Н. В. Подгорна, КПСС Политбюро члена, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела; А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела; М. А. Суслова, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара; П. Е. Шелеста, КПСС ЦК Политбюро члена, Украина КП ЦК хьалхарча секретара; И. Ф. Катушева, КПСС ЦК секретара; Б. Н. Пономарева, КПСС ЦК секретара.

Чехословаке Коммунистически партегара — А. Дубчека, КПЧ ЦК Хьалхарча секретара; О. Черника, КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР правительства Председатела; Й. Смрковски, КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР Къаман собрани Председатела; В. Биляка, КПЧ ЦК Президиума члена, Словаке КП ЦК Хьалхарча секретара; Я. Ленарта, КПЧ ЦК Президиума членална волча кандидата, КПЧ ЦК секретара. Чехословаки делегацехьара вар ЧССР Президент Л. Свобода а.

Социалистически мехкий коммунистически болхлойн партей викалаша, дуьнен халкъашта юкъе латтачу чоалханерча хьало, халкъий машаран кхерамаленнен духьала, социализма гiулакха духьала леррадаь деча империализма кiал гiоттарча тийшача балха гiулакхаша социалистически система мехкаш дiахо а кхоечалло дiадехаш хилларах, хiаьта иштта социализм легiадаро дерда декхараш хьалхашка уьттаделген уж кхоачашлара социалистически пачхьалкхенашта тiаухийта низаш дiаяь а вiашагiлеттанза дартдоашилген теркала а деш, Братиславе ер Совещани гулъе ешаш хилар лаьрхiар.

Хьа а хинна йолаш йолча граданцехка хьежжа, хагарлар дилза дувцаш хилара, принципиальность, доттагiало хьалевежарашарча партеша дийнар енiалиш бахьанерча къовсаха, социалистически содружество, дуьнен коммунистически болам кхотабалар дiахо а чiоагiдара катуальни дешаш. Вiашагiнии дийнар хiанаарча хана дуьнен халкъашта юкъе латтача хьален империализмана духьалара къовсам чiоагiбарен проблемай хьакъехьа дерхiарам.

Коммунистически болхлойн партей викалаша дийцар социалистически мехкаша вежарашка цхьана гiулакхаш лелахар чiоагiдарен дегiакхувларен накъхаш.

Фашизм йоха а яь, болхлой класс iаьдал тiа отталул тiехьагiа дiадахача шерашка общественни вахара ерригача сферашка коталоашш лаьай социализма йоккъа хьахычача европейски мехкий халкъаша. Цу шерашка партеша, халкъаш хiа а йоахаш, болх даим толашагiча тайпара вiашгiiехьа а боахаш, хiара социалистически мехка шин кхоача индустри хьалехге, юрта вахар эргалоэкхадита iалашдаьд, хаддаза халкъа хьал легiаузилга, къаний культура тоалулга чакхдаьккхид. Миллионаш къахьегамхой гiоттабаьб саккхетамерча политически вахара. Социализм коммунизми хьалхьара къахьета а доккхий хiамаш карагiдьенна Советски Союза. Боараш боашнаш чiоагiа легiаенай социалистически пачхьалкхенний дуьнен халкъашта юкъара илацин, дуьнен политика доккхий дешаш къестадара йолш дар роль.

Хiара халкъо турпала низаш тiаахийтарца, шоаш юха ца кхеле къахьегарца лаьха уж котаманан хьалкхабар, чiоагiьяр, лорадр ерригача социалистически мехкий юкъара интернациональни декхар да. Иштта да шоай мехкашка лаьа социалистически коталанаш легiакхувланзен лераниза, социализм хьалъеча керда толамаш хаханза ца iе лаьрхiача берригача Совещане доакъашхоша массава ралье а волаш лерхiадар.

Вежарашхара партеш исторически опыта дарда тiа тейшай, социалистически общество хьаьра юкъарча лекриебаранех шин болашш лерригiен култалдар а кулийтаа, хьаьхарча дигiагiа болхлой классей пуьн авангара — коммунистически партейн кулгалдара роль чiоагi а ен шоа социализма коммунизма лоттъа дiахьалхаухалуг ца хилара. Цу тiа а хiара вежарашхача парте, дiахорча социалистически легiаалара дешаш творчески къеста а деш, ньаман балхалнашн хьаланн терахалу.

Талхаргiоаца марксизмана - ленинизмана тешаме хилар, дукъза а бола халкъий ших социализма, пролетарски интернационализма кхетамца кхебар, машар хургбоаца буржуазни идеологиа духьалара, дерригача антисоциалистически низашта духьалара къовсам социализма позицеш чiоагiкаран империализма тийшабалзаш юватохаран бола тешам ба.

Вежарашхарча партеша шоай талхаргiоаца солидарность; йоакка бел чiоагiа а хоалам баллам а духьала уттаю болхлой классен коммунистически партейн кулгалара роль меттъе гiертаи империализма, хiаьта иштта дерригача кхыча антикоммунистически низаша делаеча хьешт волчча гiулакхашта. Цар нхьанна а хана пхьаннега я йиш хулийтаргьан социалистически пачхьалкхенашта юкъе зигал чуккха, социалистически общественни строй дара толхае. Цу доставча вежарий доттагiали кхотадилари вай халкъий оваланирча хьаштанта эшашар ла, вай мехкий коммунистически партеша болх бу социально-экономически политически декхараш кхоачашдара тешаме лара я.

Вежарашна партеша шоай декхар лерхi болхлой класса, ахархой, интеллигенце, берригача къахьегамхой политически хьинар эфексара, социалистически общественни строй масса а оагiора тоалуш легiакхийтара, социалистически демократи дiахо легiакуьйнра, демократически централизма принципе тiа партейни а пачхьалкхенний а балхо стиль а методаш а толамагiча тайпара тоадеш даим йоакхе ер хуьга.

Вай мехкаш хiарене чу социалистически общество хьаьре дуккхаца тайпара бола декхараш дикка аттагiа кхоачашдургаш вiашн новкъостал деш, хьалаоацаш хилча.

Вежарашка долча буьзшане шер а ю, дукхагiа а хулийт социализма хiара мехка торонаш. Совещанена юкъе дакъа лоацараш чiоагiа уьйр йолаш ба пхьтара боккъо хилара, суверенитет, къам шай лоiаме хилар, территори бiарчча хилар дарiiара, вежарашка вiашн новкъостал хара, барт-цхьоагiен принципиций вiийзен тiа шоай мехкаш масса а оагiорахьара вiашн гiулакхаш лехалелта вiоарелдара шоаьта ду юлур де чiоагiа яр хьахкайкалар.

Вай мехкий iалашьято йоккхийча iалама торонех пайда а эцаш, iилманан техникаен эттара кердагiа карагiдьинараш юкъе а доаладеи, бахаиза социалистически доал дара формаш методаш эргалда тоа а ен, дiахо а экономика легiайоалара, къахьегамхой материальни хьал-торо тоаяра эттара хьалхара терка ю коммунистически болхлойн партеша. Де дага дола уж беркате гiулакхаш кхоачашьара эффективни хилъ ба шин оагiорчен дукхача оагiорчен лерда тiа социалистически мехкаша вiашн делаху экономически гiулакхаш легiадоаладар. Тiа-тiа боккхагiа доартiам болаш да Вiашн Экономически новкъостал дара Совета болх ергаблькха тоабар, социализма мехкий производствана кооперирований специализацен дага легiадоалалар. ю бизза найда дол йиш хулийтаргьа къахьеган дуьнен халкъашта юкъе социалистически бекъара дикача торонех.

Цуьна дувзаделла чiаьлха а ногiдир укх гаргтарча хана эттара лаккхерча боараме экономически совещани из доагiаш хилар.

Совещанене юкъе дакъа лоацараша шоай декхар лерхi империализма агрессивни политика бадьан долаш дуьнен халкъашта юкъера хьал чоалханен кхерамен долаш хусаш хилара халкъий теркам тiабакхийтар. Берригъеныара машар халкъий кхерамален чiоагiъяр тiехьа, империализма агрессивни политикача веттаха хiама тохар вiашагiехьадаккхара тiехьа тайп-тайпара общественни строй йола пачхьалкхенаша машаре яхара принципаш чiоагiъяр духьа лоаттабеча къовсаме хьаштама чакхара цу хьалашка вежарашка йолча партеша а кхайкаду дуьнен халкъашта юкъерча арене шоай гiулакхаш цхьана хилар бартбоалаш цхьанен лелало шоай кийча хилар.

Болхлой класс, ахархой, интеллигенция, берригча къахьегамхой машарега, шоай мехкашта, хьатта мел болча берригача нала сатех хилар денаш ба. Тха партеша юха а дiакхайкаду, шоаш тiехьа тiайоагiача хана а ца беркате декхар кхоачадеш ерригача коммунистически болхлойн партеша, берригъеныара машар, партемущий, шоай лоiаме хилар, социальни прогресс бахьан лоаттабеча къовсаме дуьнен дерригача прогрессивни низашца хургхилар.

Болгаре, Венгре, Германски Демократически Республика, Польша, Советски Союза, Чехословаке коммунистически болхлойн партеша юха а торжественно дiакхайкаш тiехьа тiайоагiача хана а турпала вьетнамски халкъ хьалланa, американски интервентаншта духьал лоаттабеча къовсаме цунна мел эша новкъостал де шоаш хьалла чiоагiо ю хилар.

Тхона иштта дагалоал Израила доал деча гiоагрий агрессивни политика бахьан хоташ Гаргарча Малхбоалеча хьал кхохкаленна дусаш хилар. 1967-ча шера 22 ноябре Вiашагiкхийттача Къаьмий Организаце Кхерамален Совета цо резолюцие дарда тiа израильски агрессех хьаккинараш дiалахарш дiалийначi iарбий територеш тiара израильски эскар арадаккхарш де йоа мел дао дергга тха партеша.

Европерча хьалага а хьежа, Совещанена юкъе дакъа лоацараша белгалдоаккх Малхбузерча Германе реваншисе, милитаризм, неонацизм хьуьш зола низаш социалистически пачхьалкхенай кхерамлена юкъарча доацаш тiакхуьзаш хилар берригенъарча машарна гiулакхе кхерам тiатувсаш хилара. Оаха тiехьа тiайоагiача хана а европейски гiулакхашка хадаза дiахоргьа социалистически мехкий юкъарча хьаштаяна, европейски кхерамален хьаштана вiаахара йола бертагiа оттаь политика, дуьнен шоллагiча тiема итогаш хуьйна гiертараштен Европе отта лерлоаш лохаде гiертарашта, мадоагiаш боле а, хiаьа а тохаргьа; юкхо ясь Мюнхенски соглашени вийсса йоагiаш ца хилара тiехьа латт хо; оаха хьалда хьалдоаперга Германски Демократически Республика — машара гiулакх хьаллоацаш йола немецки къахьегамхой социалистически пачхьалкхе; оаха хадданза хьаллоацарга Германе Коммунистически партии милитаризмана, реваншизмана духьал, демократически прогресса тiехьа къовсам лоаттабеш дола дерригга низашца.

Социалистически мехкий Коммунистически партеш чiоагiо ен а европейски кхерамале iалашъяр чакхдаккха, европейски коммунистически болхлойн партеша Бухарестски деклараци Карлови Варашка хиннача конференце лелавен принципаш мега а ю. Шоашка дуьлуш мел дар iе кийча я уж вай континенте машар лорабара Европа халкъий конгресс гульяре. Европейски машар ца бохабайта — ил хьалда лоартiам болаш да дерригача дуьнен тiа машар лорабара. Дерригача халкъий хьашташа ца ихьара дола из гiулакх кхоачашдара тiалерхаль да тха цхьана теха низаш.

Тахан США, ФРГ, кхыча мехкий империалистически низаша шоай агрессивни гiулакх сихлаьча, социалистически содружестве юлт уж чiоагiа гiертача хана вежарашка йолча партей викалаша белгалдаккхаза дергдоаш лерхi Варшавски Договор къаьстта боккха лоартiам болаш хилар. Реваншистски Малхбузен Германии НАТО кхача агрессивни империалистически блока юкъалара шоп а луш социалистически пачхьалкхенаша вiашагiзелла из договор машарен Европерча кхерамален низ бола фактор йолаш а хиннай, иштта йолаш хоа а ю. Дуьнен шоллагiча тiема итогашта ревизи е лаа гiертарашта духьалара чiоагiало а ю. Цо лораду социализма карагiдаьннарой, вежарашка йолча пачхьалкхений суверенитет, уж шоай лоiаме хилар. Из тiаерзаль я европейски кхерамале чiоагiъяра, берригеныара машар лорабара.

Хiанзарча хьало вайгара дiадех хiарча социалистически пачхьалкхени ерригача социалистически содружестван обороноспособность лакхъяра. Варшавски Договора организаци вiашн лелаху политически тiемен гiулакхаш чiоагiдара мел ца болийташ низ тiабахийтар.

Совещанена юкъе дакъа лоацараша шоай декхар лерхi дуьнен халкъашта юкъерча коммунистически болам кхотабалар чiоагiдара тiехьа халланза къовсам лоаттабар. Цар белгалдоаккх коммунистически болхлойн партей дуьнен халкъашта юкъерча Керда Совещани кийчъяра тiехь уьх тiехьарча хана бокхха бола бахь хилар. Вежарашка йолча партеша бокхха ших бу цу балха, цу хургйолча совещане толам баргхиларахи вай хьанарча дерригача социалистически цоний консолидаце гiулакха юкъе ю лоартiам дакъалоацаргхиларахи тешаш а я.

Тхо тешаш да вай йола марксистско-ленински мировоззрени, общества авангарди кулгалхой хиларах таррга коммунистически болхлойн партей лоартiам, вай пачхьалкхений халкъа йоазама социалистически лардеш тiехьа тiайоагiача хана а социализма мехкаш кхоталара, юкъара сийлахьдоккхий дага латтараш кхоачашдара тiехьа лоаттабеча къовсаме цар гiулакхаш пхьоагiо хилара йола гiулакхадара факторош хилараха.

Братиславски совещанена юкъе дакъа лоацаш хиннача партеша а заявлени кхайкаю уьх тiа оттаьл позицеш уйлаш дерригача вежарашка долча мехкийн партейн хьаштанга, вай мехкий халкъий лохаргiоацача лоттагiлеа гiулакхо, машара, демократе, къам шай лоiаме хилара, социализма хьашташа малхара хилара хiоаргга теша а тешаш.

Болгарски коммунистически партегара:
Т. ЖИВКОВ,
С. ТОДОРОВ,
П. КУБАДИНСКИЙ.

Венгерски социалистически болхлой партегара:
Я. КАДАР,
Е. ФОК,
З. КОМОЧИН.

Германе Социалистически единни партегара:
В. УЛЬБРИХТ, Г. МАТЕРН,
В. ШТОФ, Г. МИТТАГ,
Э. ХОНЕККЕР, Г. АКСЕН.

Польски вiашагiкхийттача болхлой партегара:
В. ГОМУЛКА, Ю. ЦИРАНКЕВИЧ,
З. КЛИШКО,
А. СТАРЕВИЧ.

Советски Союза Коммунистически партегара:
Л. БРЕЖНЕВ,
Н. ПОДГОРНЫЙ, П. ШЕЛЕСТ,
А. КОСЫГИН, К. КАТУШЕВ,
М. СУСЛОВ, Б. ПОНОМАРЕВ.

Чехословаке Коммунистически партегара:
А. ДУБЧЕК, В. БИЛЯК,
О. ЧЕРНИК, Я. ЛЕНАРТ,
Й. СМРКОВСКИЙ.

Шу гаргга мара дах комсомолец Чиков Андрей мехкадьтахо хинна. Цу юкъа шиъ балха гоэзад дика карьеразаьй цо. Хiанз 4 разряда оператор ва из «Горскнефть» НПУ моллагiча промысла коллективе чiоагiа ей ду Андрей оздел долаш, моллагiа шийка тiадилла гiулакх дика чакхдоаккхаш эамига сог из хиларах. Хiаьта шой денна норман 120—130 процент кхоачашдо цо.

Сурта тiа: оператор Андрей Чиков.

Д. Василенко сурт.

ДИКА СИЛОС ХУРГЬЯ

Вiарг лаккхеча гаьна хаж йоша хьажиiа йийна Грозненски района Ленина цiерагiча колхоза кхаш. Цу кхалхiа бахьiара доа эккхийта машин тiехьа силосих комбайнаш дола. Уж чакхъьиннача цiена лаьтта ойра хiама дисаш. Аьтача мошача масса кузоваш хьалъюзаш цаьна уалув мел автомобилаш.

Воах комбайнашта хьалха йола колхоза эмкагiоолча механизатора Бецубин Виктора комбайн. Хьалхара шу дац по болх бу.

Массехк ди мара дац колхозе силос йолаз балабенна. Хьалхарча деношке лаккхарча темпашца къахьега волавелар хьалза лакъя механизатор. Хьалхарча дийнахьа шьхьалоза бахьанаш пийсдалаоах Iурре болаялар укказа хьажиiа хьакха. Хiаьта а дика къахьийгар йоакка опыт йолча механизатора шийлi помощника Калиновски механизаце школера бахьача практикантаща В. Гребенюкаца, Б. Павленкоца. Цу дийнахьа цар хьакха тараза тiа хiама хьажийта аьта моша хьажкiа 57 тонн яр.

— Машинаш комбайнашка хьаргйоацаш дерригта низаш тiадохийт оаха, — йоах шоа. Коцубина. — хiама де гiертаи. къахьегарца белам болаш ба кагий нах. Дика механизаторош хургба аккхаех.

Шоллагiча дийнахьа цун агрегата делкъа ха хилале барайта машин хьажкiа дiакхачайтар тераза тiа. Нормах 70 тонн. Хiаьта йокъа рех 90 тонн йолча 65 тонн хьажкiа я из.

...Пахалаш силос йолаз кiоагашка дiатх мошача хьажiех. сукхаш етта грузовой машинаш. Хьаэо доаш нагий нах ба ца вальхеа мухь сикагiа дiаккхачийта гiерташ боашка кхестараш.

Сон водители каба гаг вац самосвала кабина чу.

— Ер алхайттагiа шу да со ухаза ваха, — йоах шофера Задорожный Иван Васильевича. — Машина тiа ал болх бу ер нтгаагiа шу да. Хiаьта се Воронежера за со. Дукха ха я ер машин сога йола. Хiанз «пенсе» аха да я ухкаш. Цхьабакъда уханацара къаста хила да. Колхоза пайда хургболаш уххох доалар хьажиiа дин ма ю.

Колхозе бiь кiоага чу силос йолла лаьрхiад. Хiаране чу 3500 тонн силос йолла ец уккхза. Хiаьта колхозана 19—20 эзар тонна дикагiдола доакъар iалашде лерхi ухх шера рацона юкъе яз кхоачамбоалаш хургдолаш. Рацион вiаьхегiа ме хула шура, дьтта дукхагiа доаккхаргда.

—Пхе-пхе дийнахьа хьалбуэ оаха нхьа кiоаг. — йоах колхоза агронома Ф. Макаренкос, нагахьа санна нхьа дагабоаца хьовзам хилча хiама ца нийсделча.

— Хулий из санна дар?

— Кхоачанхилаза машинаш йоацаш нийслу, — йоах дiахо Федор Аксентьевича. — КС-2,6 яхача марках шиъ силосин комбайн я тха кхаьнка хiанз болх беш. Ахкхагiьар йолалуголья болх бе, тiаькка кхы а дукхагiа машинаш эшаргьа. Уа хiайова. Героевской организацешкара машинаш йийхай оаха. цо кхоачашйе чег тха декар. Из кхоачаш хула хьинахьа силос етта эоергда тхо.

В. ШАХКАЛЬБИЕВ.

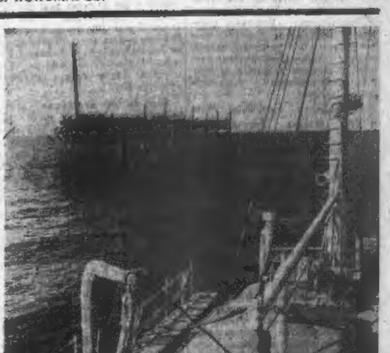

Каспийски форда чу хьахулаш да Туркмене «Нефтяни камни». Банки ахача хьалъеш я хьалхара болата гiайре Академика Губкина цiерагi йола. Цига 30 метр совгiа кiоагга ба форд, цу кiала доал «iаьрца доша».

Сурта тiа: болата гiайрен сурт.
К. Мурадова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯЛАТ ДIАДЕ КИЙЧА БА

Пятилетка кхоалагiча шера дика къахьегама тоъамаш доах Надтеречни района «Кругловский» яхача винсовхоза кхаликарча болхлоша.

Укх шера тхо лейча йокъал лаьттале а ханал хьавза кхеччашийр совхоза коллективе пачхьалкхенга ялат лохвара план. Иааналa совгiа ях бiаь гаотта алат нехкал совхозо.

Кхы шоай хьинар лаьгI ца деш къахьег кхашкарча болхлош укх хенашка. Ялат чуйка бахьнача моттигашкара ча гулдаь дiдоттадьд. хiаьта гуралья ювча кульцивашта лаьохiа лахтта оахаш ба механизаторош. Царна юкъе къьаста белгал бахьнаб шоай нормаш 1,5-за тiехкхоачашъю коммунисташ Жолтханов Iаьла, Товсултанов Ахьмад, Исраилов Якъуп, кхыбараш. Шин сменах бодх бехка вiашгiехьаьккхал совхозе. Дерригa 1200 гектар лаьтта аха дезаш бар механизаторашь хiаьта хiанзале цар аьхар 1250 гектар я. Кийча даьр хiалувогiолча алата, фу. сеалкаш. Хiана ялат дiаде ха хьатiаккхачарга хьежаш ба механизаторош.

У. ПАШАЕВ,
КПСС Надтеречни районна агитаци пропагандан отдела заведующи.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА, СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

КПСС Централни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, чiоагiа халла а хеташ, дiахайт тiехьальнна йоккха тiемa вeнтель, доккха хьинхьал дола советски полководец, КПСС ЦК членална вола кандидат, СССР Лаккхехьарча Совета депутат, шозза Советски Союза Турпал, Советски Союза Маршал РОКОССОВСКИЙ Константин Константинович, дукхаьча хана хана даьнa iаморгах а хинна, шоий 72-тiа шу долаш, 1968 шера 3 августе кiалхар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ. СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ. СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

КПСС ЦК-аи СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

ДIАХО А УНАХЦIЕНО ЛОРАЕЛГА ТОАДАРАИ МЕХКА МЕДИЦИНСКИ IИЛМА ДЕГIАДОАЛАДАРАИ ДОЛЧА ГIУЛАКХЕХ

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советн хьалхо «Мехка дIахо а унахцIено лорадаран медицински Iилма дегIадоаладаран гIулакхех» долча дешага, боагIIам, бола соцам а бир.

Соцама тIа белгалдоаккх, халкъа вахара материальни культурни бераш лакхбаларах, къахьегамен бытен хьалаш тоадаларах, бахача наха мах боадаш квалифицированни медицински новкъостал лоаца Iамашларах, дIахо а унахцIено лорагIа эргадаьккха Iоаларах, медицински Iилма дегIадоаладарах мел мехка дика лохденнад нах цамогаш хулга, чIоагIъеннай советски наьха унахцIено, дIадаьхад дукхха дола инфекционни лазараш. Дакхха квалификаци йолча кадрашца унахцIено лорагIа учреждененаш Iалашъеча лакхерчен юкъерчеа медицински дешара заведеней шIера сеть йиллай.

Из йоагIа дале а, унахцIено лорагIа цхьайолча учрежденешка дIахо а лелара вIашттIехьбахкахаб болх, лоха я цуи культура. Юрта бахара наха дела дола медицински новкъостал дикалга а боврамга а дика дIаче городе бахача наха дела медицински новкъостала дикалал а боврамал а лохагIа да. Медицински Iилма цхьайолча разделашка тохкамаш лелга дегIадоаладар, Iилмана хараIаьм нар унахцIено лоралла практикана да. Баха нах медикаменташца Iалашбара юкъера кхоачашдоагIараш дIадаьккхадац, лелара шерлун а аптекай, складий, медицински магазиний, аптечни базий сеть. УнахцIено лорагIа материально-технически база дегIайоагIинга тIехьадукхаш за. Цхьайолча республикашка, крайшка, областашка кхоачашбоагIаф лел унахцIено лорагIа учреждененаш хьалхьаргIа.

Мехка цхьайолча районашка дIахо а бIехъи хий лаьтта моттигаш, атмосферни фо, почва, промышленносто воакхувеча дене йолча тIахашцен бохкама-бытовой отходашцен, дIаьта очистни сооруженеш хьаллара къестаю средстваш хIара шера йизза дIа да йохийташ юс.

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советан союзни республикай компартей ЦК-аш, Министрий Советаш, КПСС крайкомаши обкомаши, къахьегамхой депутатий [illegible] объестадие министрой, СССР-а унахцIено лорагIа Министерство, министерствоши ведомствоши декхарийла цхьай медицински учреждененаш болх организовать тоаберан бахача наха дела дола медицински новкъостал а цар унахцIено дIахо тоаян лорарца бехкаш, лакхаран дола гIулакхаш оттаде а чакхдаха а; Iилма тохкамаш, медицински кадраш кийчъяр шерара, [illegible] унахцIено лорагIа объекташа гIишлошхашта, уж [illegible] гIишлош [illegible] бе йолалл[illegible] хьожам доаттабе.

СССР Госплана, СССР-а унахцIено лорагIа министерствана, союзни республикай Министрий Советашта гIалаелла 1970 шера дена халкъйоахьма планий проекташ тIа поликлиникай сеть дегIаахара заданеш оттаяр, бахача наха дела дола стоматологически новкъостал дIахо а дегIадоаладаран [illegible] тоадаран гIулакхаш.

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советаш [illegible] тIехьа тIаIоттабаь дана а горолашкен юртарча [illegible] йоккхий больницаш хьаялар, союзни республикай Министрий Советаш декхарийла цхьай СССР-а Госпланаш СССР унахцIено лорагIа Министерствашца барта а йолаш 1971—1975 шерашка унахцIено лорагIа кадача объекташца цхьана яIаране чу 1000 а кхы тукхагIа а маьнги а болаш 31 йоккха клинически больница (поликлиника), 450 маьнги бола пансионатона 22 онкологически диспансер, йикйкарийн берийн унахцIено пансионатташ йола 28 больница, тIаране чу 800—1000 маьнги бола скори медицински помощ 17 больница (реанимацие центрашца). Вокхий специализировании больницаши санитарно-эпидемиологически станцеш, тIаьта цига медицински техникана ремонт ю заводаши мастерскеш, хилаза аргIоаца склалей помещенеш хьаьалга а болх бе йолийтилга а Iалашде.

Къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташта соцамаш мукъбеннаб юртарча моттигашкен юртарча районий центрашкен ухача предприятеша, колхозий правленешта барта а йолаш зарбан-профилактически учреждененаш хьалъяра предприятеша, колхозаша, организацеша къестаден бола средстваш вIашагIтоха.

Республикай Министрий Советаш къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташ декхарийла я цхьай средствай чотах унахцIено лорагIа учреждененаш хьалъечаш, колхозаше проектированена [illegible] дIа-юха нийсдаи, [illegible] организацеша гIишлош яра-ментажии бахаш кхоачашдаяр, дIаьта мина гIишлош материалашца оборудованецен Iалашъяра новкъостал де.

Соцамца [illegible] пачхьалакхей планал соагIа финансирование централизованни хьахиннача средствай чотах унахцIено лорагIа объекташ хьалъе йолае мегаргья, оттаьча нераяхах чIоагIъеь проектно-сметни документацие гIишлоошта финансировани яра-яна объектай сметни мах 50 процент боарал бола средстваш ухача.

СССР министерствашта, ведомствашта, союзни республикай Министрий Советашта мегаьаь СССР унахцIено лорагIа Министерствацен БИСПС-ацен барта а йолаш промышленноста, гIишлошъяра, транспорта доагIIам долча лоаьъоща йолча санитарно-унахцIено тоалла гIулакхий комплексни планаш тIа къахьегам лорабарен кхерамзален техникан гIулакхаш дIахо йодача хана кхы а дегIа чакхдаха.

Хьаьстта терко ю берий, кхалнаьха, балха болча кхалнаьха, вонной унахцIено лорагIан медицински новкъостал дараи. Наьхах доалла бер долча кхалнаьха, берах чилерахи бер долаи йоагIача отпускан соагIа бера шу халлалла алани горгдоаян кхы тIа а оттаеш [illegible] оттаяьна. 1969—1970 шерашка дена лакхъеогIа берийн доча [illegible] берий больницашка. Даьхен тIема инвалидий госпиталашка тувча тIа [illegible] станционарашка кIаьла [illegible] медикаменташ, перевязочни средстваш [illegible] тIайохийта расходаш.

СССР-а унахцIено лорагIа Министерствана, союзни республикай Министрий Советашта, СССР медицински Iилмай Академена СССР Iилмай Академецен СССР Лакхерчен юкъерчеа специальни образовани Министерствацен цхьана а СССР Министрий Совета Iилман техникан болча гIулакхьалладо [illegible] комитетаца барта йолаш медицински Iилма аттара керттера тохкамаш дегIадоаладара йолахтохара (15—20) шераIэ [illegible] йолаш чIоагIъяр. Медицински Iилма тохкама учреждененаш порядок оттае. Iилматохкаман Лакхерча медицински заведенеш [illegible] Iилматохкаман [illegible] реконструкци ен нарна эша хьалъен лаьрхIа.

Союзни республикай Министрий [illegible], край (обл) [illegible] юртарча [illegible] болхлой поселкашкен болх беча медицински болхлой къахьегамен бытен хьалаш дIахо а тоадара гIулакхаш оттаен чакхдалеи.

Соцам тIа оттадаьа нецсе бахача лораша, провизорашта, юкъерча медицински фармацевтически персонала, царна бахача тешала чIемента нах боадаш йоадъьяьш сердал йолен квартираш хила беске яла, мегахьа синца цу болхлоша юртарча моттигашка а болхлой поселкашка бахча стаж 10 шерал яIагаргIа ен.

1969 шера дена юртарча моттигашка хьалъен йиза зарбан-профилактически учреждененаш хьалъе [illegible] медицински фармацевтически болхлоша хьалъеча квартираш цхьа[illegible].

Лораш кийчбелга дIахо а тоадар тукха медицински лакхерча дешара заведенеш ерригача зарбане медицински факультеташкарен университетий медицински факультеташкахь [illegible] драбодлача лорашта цар уж дешара заведенеш йистеяьхача оьшарчал доаццаш кеттерча клинически специальностей хьалхьа [illegible] цхьаи шерара специализация (интернатура) юкъе йолдаерIолаш решени. Юкъера медицински фармацевтически кадраш кийчъяна боарам шерIбаран уж дикагIа кийчъяран юкъ гIулакхаш оттаяь, чакхдаха тIа хилла.

Дарбан-профилактически учреждений болх дикагIа тоабе лархIам тIа ла шера унахцIено лорагIа учреждений цхьаьесорани хьажараш дерга. Цу хьажарашка [illegible] поощрени а лаьрхIа.

Союзни республикай Министрий Советашта, СССР Министерствашта ведомствашта тIадакхал атмосферни фо, хий латта моттигаш, почва бIехдаларах лорадала, нах бахка моттигаш санитарни цIенъяьа, горадашка майдан-тахаш ца хилийтара кхы а эффективне хоза гIулакхаш доаллаш а чакхдаха а. Очистни сооружени устройстваши предприяте хьалъяра хьалхарча [illegible].

Соцамаш тIа [illegible] 1969—1970 шерашка механа, производствени участкашка [illegible] санитарно-гигиенически [illegible] фо, почва, хий [illegible] промышленностера [illegible] хIаман бIех [illegible] лаборатори заводской лабораторена шина йола лабораторена а отделенеш яха.

УнахцIено лорагIа учреждененаш кхоачаргья специализированни автомобилаш — дIа-юха лелаш дерий лабораторена, стоматологически кабинеташ, клинико-диагностически лабораторена, цIий тьыйду пункташ, рентгено-флюорографически станцеш, чанал хьалха даь бераш дIахьуьлара эша машинаш; скори медицински помоща учреждененашта вон тайп-тайпара йола керда санитарни автомобилаш, медикаменташ дIа-юха кхахьара эша автомобилаш-фургонаш, автомобилаш-лавкаш, дIа-юха лела мастерскеш, тIаьта цига санитарно-профилактически учреждененашта эша комплексни лабораторена.

Медикаменташ, медицински техника, бIаргаснной оптика йохкара, аптекай специализированни магазиний сеть шеръергья, цу сета болх вIашттIехьбаьнна тоабара гIулакхаш тIахIиттат.

Соцама тIа оттадаь бахача наха юкъе медицински гигиенически знанеш дукхагIа дIайоаийтара, хьатIаехуди йоагIача тIехьен санитарни физически культура лакхъяра дола гIулакхаш.

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советаш тешаш я Iалхаханна-медицина, лораш, берригача медицински фармацевтически болхлоша, партийни, советски, боахама, комсомольски, профсоюзни, общественни организацеша шерра новкъостал а доаттош советски унахцIено лорагIа дIахо а эргадаьккхаш тоадара хьаькъехьа цоашта хьалхашка латта декхараш сийлеша кхоачашдергхьарах.

НАХ ДIА-ЮХА КХУВЛА НАЬКЪАШ

Город Грозни бахача [illegible] трамвайни [illegible] километр [illegible] транспорта дIа-юха кхуварча пассажирех 40 процент [illegible] дIа-юха кхувш трамвайша. ХIара [illegible] трамвайни маршрутни 136—142 вагон, царна хIара дена дIа-юха бут [illegible] 180—190 [illegible]. Трамвайшка бувзам латтабу Октябрьски, Заводской, Ленински районаш, [illegible] Черноречье, [illegible] заводаш.

ХIанз сихача [illegible] Грозный, [illegible] транспорта [illegible] къахьегам [illegible] кхоачашде. ДIахо йодача заза трамвайни [illegible] болх тоабаха дукха [illegible] чакхъяха еза. Уж чакхъяхача лерхI 1968—1972-ча шерашка. Городской электротранспорт цу маьа дегIайоалдаое [illegible] перспективаш? Черноречье яхача [illegible] гIа трамвайни линь билла бакинаб.

Заводской райони хьалъе йохльй [illegible] трамвайни депо. Из хьалъе а кьыхха 1970-ча шера болх бе болалийта лерхI. Тагоев поселками хьалъе боларгья тхи шера консервни завода юхе. Из тIадоагIача шера болх бе йолалургья.

Минутка яхача трамвайни остановкера 56-ча участке кхаччалца [illegible] трамвайни декача шоллагIа трамвайни линь билла болабьб. ТIадоагIача шера бола бол беваш ба из.

«Путь» яхача трамвайни сецача моттигера Кирова цIерагIча поселке кхаччалца шоллагIа трамвайни линь билла бакахьаргба 1969-ча шера хьалхарча яхь бетта.

Машинаькъа вокзале кхаччалца шолла трамвайни линь буллорба Мира улицера баьна Котельникова улицагIа вокзале кхаччалца, дIаьта базаре тIара баьна проспект Орджоникидзе гIолла бода цхьа трамвайни линь дIабоаккхаргба. Уж балхаш чакхдаьлча цхьалха трамвайни линь хургбац город Грозне. Цул тIехьагIа дикха дикагIа кхоачашдергда къахьегамхой хьашташ.

Дахо трамвайни болх тоабара кхы фу де лерхI? Консервни завода юхе Шолжа тIа тилача тIаь тIа гIолла чакх а яьккха трамвайни линь тIоргья Калинин цIерагIча поселке малхбоалехьарча микрорайоне. Из линь болх бе йолалургья 1970-ча шера. Цул соагIа аэропортера Маяковски Февральски улицашка гIолла чакх а баьккха «Грознефтьяна» яхача станце кхаччалца шоллагIа трамвайни линь буллорба, тIаьта Черноречье яхача поселкера баьнна шолла трамвайни линь буллорба Шолжа тIа керда тIий а тулла Грозненски химически комбинате кхаччалца. Цу участкашкара трамвайни наькъаш болх бе долалургья 1970-ча шера. Химически комбинатера баьнна трамвайни линь машинаькъа дIала гIолла чакх а баьнна Заводской районерча кирпичаш еча заводе боагIаргба шолха трамвайни линь. Машинаькъа кIала гIолла чакх а баьнна Новогрозненски [illegible] чакхоаккхача заводе кхаччалца а болла керда [illegible] трамвайни [illegible]. Уж тайпа [illegible] хургья укх гаргарча шерашка.

ХукхагIа трамвайни наькъаш а дехха къахьегамхой хьашташ дикагIа кхоачашдорал соагIа город Грозне 1970-ча шера лелаш хургья троллейбусаш. Троллейбусий депо хьалъе аргья 1970-ча шера малхбоалехьарча хьалхарча микрорайона.

Бутырина улицаш цу районе Шолжа тIа тилача тIаьнен реконструкци ергья. Цул тIехьагIа машинаш лийна ца Iеш троллейбусаш лелаьргья цу наькъа тIа гIолла. Микрорайонера машинаькъа станце кхаччалца йола троллейбуса хьалхара арIа болх бе йолалургья 1971-ча шера. 1972-ча шера троллейбуса шоллагIа арIа нефтемаслозаводе кхоачаргья. Цигара лийна ю йоагIаргья В. И. Ленина цIерагIа йола улица кхачалучча кхачалца. Цу ханалехьа Шолжа тилла къаьнна тIий дIа а доаккха керда дIанзара тIий тулларгда. Цига гIолла лаьргья машинаш а троллейбусаш а.

Уж белгалдаьха балхаш кхоачашдеш хургья «Грозпромстрой» треста, «Грозхимнефтестрой» треста, Грозненски химически комбината, № 479 «Мостопоезда», кхыча гIишлой организацей коллективаш. Цар 55 километр трамвайни линии 18 километр йола троллейбусни линии йолларгья.

Цу массайолча мероприятеша дикагIа кхоачашде вIашттIехьдоаьйтаргда къахьегамхой хьашташ.

А. ШИЛОВ,
Грозненски трамвайни управлене парторга инженер [illegible].

ЙИЗЗА ЙОАКХО Е КАГИРХОЙ

Района партийни организацеша хьалхаву кагирхой общественно-политически хьинар лакхдалар, коммунизм хьалъеча, района экономикен культурен лакхъеча цар доккагIа дакъа лацар дукхаха [illegible] комсомольски организацей хьинарах, цар шоаш беча балхах, царна партийни организацеша лелаеча хьалхенах тийша хилар.

Комсомола хадаина кулгалду «Техниский» яхачен Мичурина цIерагIчен совхозий партийни организацеша. Цу совхозашка комсомольцашта хьинаре закъа лоаш экономика, къахьегама оасарле, продукце дикал лакхъеча, продукцеш дIадаош лоххеча.

«Терминский» совхоза парткоменй заседание ладийгIаб комсомольски организацие балхах [illegible] укх лешашка: «Комсомола комитета балхах», «3-ча отделение партийни организаце комсомола партийни кулгалдарах». 2-ча отделене партийни организаце ладийгIаб цу отделене комсомольски организаце балха отчетага.

Комсомольски организацие балха хьалхае лелара йоккха [illegible] ю №1 йолча [illegible] школа парторганизаце. Кагирхоша хьехар балара тешаш, хьадела а гIулакхаш дукхаш [illegible] партийни [illegible] хул школе. Укхаза ю «Мала хила безам ба хьа?», «Сонна ту хьона бахара тулеаш?», «Во хой хьона?» яха а кхыйола а сайренаш. Цига дуви общественно-политически задаре а мехкен дуцан тIена хулдиа сайберех дазъа а дола лецаш.

Района партийни организацеша боккха теркам тIабохийт кагирхошта тIема-патриотически кхетам балара, большевикий революционерех, къахьегама, тIема традиценга партийна кхетам балара. Районе ю призывника за дха сайренаш, граждански Даьхени тIемай ветеранашца кагирхой вIашагIкхета сайренаш, тIема, исторически моттигашка походаш ю. Дукха исторически материалаш гулъяьй походашка, пареш школашка, клубашка пайда ийбу.

Йоккха уйла тIайохийт района кагирхошта физически кхетам балара а. Районе болх беш я 4 кхайла йоаш спортивни зал, 12 футбольни майда. 4 спортивни [illegible], 36 волейбольни 24 баскетбольни майдаш. Укх шера хьаьий, 6 баскетбольни 2 футбольни, 8 волейбольни майда. Дукхьала укх шера 299 спортсмен-разрядника цхьа спорта мастерон кийчъяьа.

Российски Федераце юртарча школьни командашта юкъе чемпионаш хилар № 7 школа волейбольни командей № 2 йолча школа баскетбольни команден.

Кагирхой салоIам вIаштIехьбаккхарга хьежа беркат лоалаш хул царна юкъе беш бола кхетама болх. Кагирхой салоIам махулла пайланетIа хургболча оагIорахьа лестабу цхьай бола района культпросветучреждененаш. Районе болх беш я 400 сал юкъевола художественни самодеятельноста кружокаш. Цар выступленеш районал гаьнна араьха йоалаш я. Къовача талантий Брантрестийски конкурса лауреаташ ба тха.

Йоккха терко ю парте райкома культпросветучреждененаш шерьяра, уж оборудованешца, материалашца Iалашъяра. ПлойтIа «Красноармейский» яхача [illegible] культура Iа. [illegible] совхозе [illegible]. Хьалъени лата 300 моттиг йола клуб. Районни центре хьалъени латт районни библиотека лаани. ХьатIадоагIача шера «Горец» яхача совхозе «Грушовский» яхача юрта хьалдергза культура Iа.

Комсомолана кулгалдара района партийни организацеша дикка балхаш [illegible] оьшчамбацарам а за. Царех дикхагIIавех [illegible] партийни организацени комсомольски организаценей балхага тIоаьвте [illegible] хьожаш лелар. [illegible] комсомольски организацеша [illegible] беча балха тохкаш [illegible]. Партийни организацеша хIана а кIезига хьаьех комсомольски организацешкара кагирхой къахьегама хьинар лакхдалар, уж социалистически яхьа, коммунистически къахьегама болхла [illegible]. Комсомольцаш кIезига ба [illegible] производстве. ЙоагIIаш йола терко ю кагирхой комсомоле вIашлоаца, хьаьстта производстве болх беш бола кагирхой вIашлоаца, совхоза комсомоле хьийлох 27 процент [illegible]. Хьаьта укх шера Советски [illegible] бахарех 31 процент [illegible] Комсомольцаш.

Партийни кулгалдара болх [illegible] лелабарах цхьайолча комсомольски организацешка мела ба чура болх. [illegible] комсомольски собранеш [illegible] царна, цIенхашттара кхоачашбоацараш за политически дешара тIехь, комсомольски кадраш дIа-юха нийсъеча.

Цу кхоачашбоацарий терко а еш, комсомольски организацешта кулгалдара болх тоабе гIерт района партийни организацеш, цхьай дезача цIейна, Ленински комсомол 50 шу хилара района комсомольцаши кагирхойи дикача къахьегама совгIаташца дакъабаллийтара шоай йиш кхоачам дергда цар.

С. БИЙБОЛАТОВ,
КПСС Урус-Мартана райкома секретарь.

НАЬСАРЕРЧА МЕЛЬЗАВОДЕ

Сиха лел лаборантнай Веракло Любовь Васильевнайи Ужахчеа Сонийи кулгаш. Дукха латташ Наьсарерча бохамашкара хьаьха кIа машинаш. Сиха ю анализ.

Яштта сиха Iойоасаю машинаш яа а. Йолхаше а подъемника тIа дIатIайолх уж. Шофера кнопка тоIайича уагIа а йихье, чура кIа Iо а доассалийя цига Iоттаю машина подъемнико. Цу операцена 3—4 минот мара езаш.

Йоккхий аргалонаш хинай мельзаводе укх тIехьарча хана. ХьалхагIа укх хинна кIа, цукха ЭргIаш латташ дулар вай, догIа хилхача брезентагаташ тIа а летташ. ХIанз мелла дукха алат дахьаш машинаш ахарах асфальта тIа Iоассадаь латташ гаIой хилла кIа гургаш. Цу сихачте транспортерашца ерригача элеваторе гIалла цIенлеш, докъалеш кхостаду из. Мел [illegible] оборудовани, техника я укхаза кхиашкара хьалела алат ца тIалкийтаи дIаъхулае, лорала йиш йолаш. Укхазарча цхьан «ДСП» яхача сушилка цхьан сахьата декъа а дийи арагосе 32 тонн кIа.

Цу техникана, оборудованена Iулал деш, из тоаеш иий къаьстта цех а мельзаводе (начальник нов. Хасбиев).

Раьза ба алат дIаувнаш бола шоферан а. Мельзаводiа кха цийла а дIайха а хава кийрдеш столови а. Чам болаш хул повара Чабиева Лидас кийчдаь дулх-хьалтIаш, борш, котлеташ.

М. КАРАЕВ.

СВЕРДЛОВСКИ ОБЛАСТЬ. ХIара деноа дикхагIа [illegible] дем [illegible] Голодин арен керда [illegible]. Хургволча совхозашта [illegible] планировка еш я. [illegible] лаш. юллаш я лаьтта доккьалу [illegible] хренаж сеть. [illegible] 150 [illegible] мелиорированный [illegible].

Сурта тIа: кердача [illegible].

А. Горохов [illegible].

ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАШ ДАЬККХА СИЙ

ЧАКХЙОАЛАШ латтар хьалхара смена. Кхоаш ше тьеча болх сиха дIабодабара балха моттиг. Фрезерни станок бекъенна кийчъяь вIенгаьа вала кийчачи вар Лема. Цу хана воахлагIча шагага хьаш бу цхьан установка чоалхаеева оборудоване чоед болх на беш сецай, слесарашкара, фрезеровщикашкара чIоагIа гIо эшаш да гIулакх дьяна.

Цеха мастера Силаков Семен Андреевича сиха дIатехар из хьаьо Лемах а.

— Лема Халхимуралович, — аьлар цо, — хьотара гIо эшаш да гIулакх. Тахан кхы массехк сахьата юхе а сена вай болх на бойи цхьа установка кхоачаилца болх ца беш латтар кхерам болаш а.

— БIарчча установка продукци на дуи латтача хана, дишта ваIартаи сог цIагIа салоIаш, — аьлаа, довица шеп лелар шеа Чакаева.

Моттийта дьина дешаш занар уж. Цул хьалхагIа а из тайпа моттиг нийсъелча хьинар яхо ца дена хаалошаш мие Iена сат [illegible] Лема. Производствана коллективана должа гIулакха дана [illegible] хьаренаб из. Иштта хьинаре къахьегаш кхоачашаю [illegible] цу нийнаьа а шийна тIалацала гIулакх.

Массехк сахьата сена лаьтта установка юха а мехкаьтта чакхдаха йолаелар.

Бийса яза ха ю Лема цIенгатьа вийрлача. Бийсашна сатем латтар мехкаьтта чакхлоахаций Киноева цIерагIча поселке а. Лакъен дукха соадакхара шиш хьинар кхо на деш вIашпта миш сменах болх беъ [illegible]. [illegible] улицах, уйланга вода воагIача Чакаева дукхаьза отт [illegible] къахьегама наькъа сунт.

1945-ча шера шар Лема эттаол хьалха къахьегама наькъа тIа воьнар. Цу шера Малхбалеи Казахстана Семипалатински областе говол Аягузерча шерстопрядильни фабрике хьаьа балха ваха вЭсаш нийсъелар Чакаева. Хаина эIангга хиларех фабрикерча училище дещи яхийт на.

Атта запар Лемийна шин сахьата дийнача тIехьагIа къах сахьата практикаш болх беш хуьаар из. Цул соагIа кхоачам болдаш техника надр фабрике, тоьаш бадар болхлой.

Шаухар дешаш. Училище деша воьна духха за [illegible] кхьа шу дахьча [illegible] слесарь хул цох.

— Фабрикеа [illegible] новкъостал на вIаштIехьдоалар са [illegible] бола бе. Сона цIашкха а [illegible] Мирон, П. Зимников, цара кхьабоаш, дIахо дуцд хIанз Чакаева.

— Аз цига 14 шера гаргга болх бие. [illegible] Дукха за [illegible] фабрике. ЧIоагIа [illegible] со наь. [illegible] аз уж, болх на дIахо.

1959 шера [illegible] Грозне [illegible] Новогрозненски мехкаьтта чакхлоахача заводе балха веха Чакаев. Цига керда предприяти, кеона халонаш.

Йоккхача заводе [illegible] установкаш оборудованеш [illegible] Лемас болх беча цехах. [illegible] хьалхашка латтараш [illegible]. Цига болх беча юкъа эттаьй [illegible] Лемас [illegible] слесари [illegible] хинна дIаеттан Чакаев. Цунна еннай коммунистически къахьегама [illegible] цхьа сийлен цIи.

Технически прогресс дIаьхьалла йоах наха. Энтузиасташ [illegible]. Цулухьа Лемас [illegible] кхоачашдав. Цу гIулакхе боккха пайда ду. ХIаьта Чакаева укхаза болх беча хана [illegible] предложенеш йоаллайй. Йоккхача предприятена [illegible] сийлен Доска тIа йола [illegible] сурт.

— [illegible] хIалех хийна хуча. Цу [illegible] хIанзарча [illegible] техникана болх бе. Аз дIалакхача [illegible] 11 класс йисте яьккхай. [illegible] технологически техникуме [illegible] — боаи Лемас.

Атта дац болх беш [illegible] Чакаев. Къахьегамцарча [illegible] установкаш [illegible] Цулухьа [illegible] йоккхача коллективе [illegible] мехкаьтта чакхдоалараша [illegible]. Цо болх беча [illegible] предприятерча [illegible] депутатала хержав из хьинар йола сог. Сийлеица кхоачашду укхаза [illegible].

Шаьххача шера заводе коммунисташа из дIайийшав Ленински парте членалла. Цул тIехьагIа парте Заводской парте горкомен конференца [illegible] коммунист Чакаев. Мехкаьтта [illegible] производства из вола [illegible] общественни хIаман тарна. Ше бода беча [illegible] профсоюзни комитета член ю Лема. Производственни дисциплина [illegible] болх беча кхетам бола [illegible] завода а гIулакхаш.

— Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дезача дена сийлеица [illegible] шера план [illegible] хьалха кхоачашьяьра [illegible] завода технологически [illegible] толама долх укх шера, — боах [illegible] Чакаева. Яхье хьалха латт ворхI [illegible] план 6-ча шале [illegible] 43—2 йолча установка коллектив. Цу толамашца [illegible] тха цехерча болхлоша [illegible], боах из.

Уж хан моттийта дьина дешаш. [illegible] установкаш производстве [illegible] къахьегаш [illegible] дешаш да уж. [illegible] бахар. Цулухьа [illegible] партен правительствоси боккха нах [illegible] Чакаев Леми къахьегамах — 1966-ча шера СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указах «Къахьегама Шеча байракха» орден [illegible] вай цунна.

Ю. НУРСИЕВ.

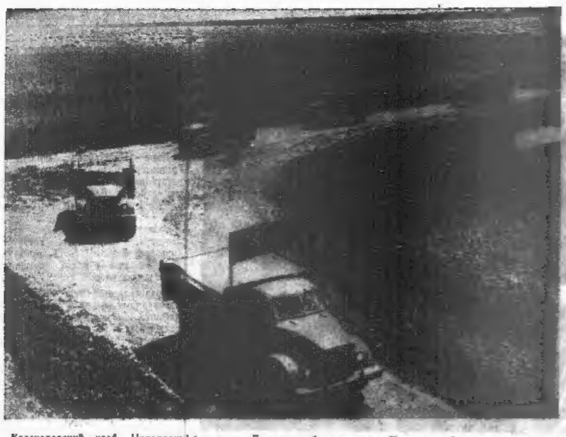

Краснодарский край. Цахаддаш алат дӀачуийдеча пункташка хьаьх автомашенаш. ПланагӀ-заказах лаьр хӀинц дуккхагӀа пачхьалкхенга алат доххаш да Тимашевски, Дински, Кореновски Усть-Лабински, Павловски, Славянски районашкара боахамаш. Дахьеш [illegible] чугоссад «безостая-1» ахача кӀеш 2300 эзар соьгӀа тонн.

Лабински районна колхозашта юкъе эггара хьалха план кхоачашйир Крупске цӀерагӀча колхозо. Пачхьалкхенга цо дехкад 6100 тонн кӀа. Планал соьгӀа, алат доххаш я из.

Сурта тӀа: Крупске цӀерагӀча колхозера планал соьгӀа кӀа а маьа элеваторе дӀойода автомашенийн колонна.

Е. Шулепова сурт.
ТАСС фотохроника.

КХАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ДЕ ДЕЗАРАШ

Вай республикин совхозийн хӀинца алатех алапа-бофоний дуьхь турам чуйна болнаб.

Іалашо дина хьинална а республикин дуккха боахамаш. Шартана районашна гурахь дийнача алатий бонна хьувкъам.

Хьалха санна укх шера а хьелхазне къахьийгах Сунженски районна кхаш зеладерана — дӀара гектара тӀара 25 центнер алат чуденад цар. «Победа», «Волонтер» ахача колхозашна хӀара гектара тӀара 32—34 центнер алат цхаьна. Лакха хьувкъам кхаьбнй Наурски районна Ленина цӀерагӀча колхозе. 4058 гектарах кхоьчна тӀара 23,2 центнер алат чуйбин кин. Алат доххара план 150 процент кхоачашдина артело. Белгале дела цу колхоза даьттаца йоккъал латтача зоне дола.

Дика ка маьхана боахам дешар цу районе алатан чуйна. Цар республике эггара хьалха алат доххара план тӀехьхоачашьвй. ДӀаделлар 10,5 эзар тонн алат, планах дехар 6,5 эзар тонн мара йоцахча.

Планах дохка даьрхӀа алат дехьа даьннад Шелковской, Надтеречни, Сунженски районий боахамаш. Из декхар кхоачашде гаргӀа Грозненски районна колхозашна совхозашна.

Республико 1-тӀа август хьатӀа кхоачам 106 эзар тонн алат деккхы, планах дехха дехар 171 эзар тонн долча. Алат кхы а доххаш да, цух соьгӀа хьажкӀа, дута а ма дий хьы а чуэц дехаш.

Гуш ю хӀинц вай кхашка вонбайнаш, цхьабакъда, даьгӀенна-дан цигара балхаш.

Чуйина доакъар Іалашдеш, шоалагӀа дӀайийначча культурашта эша гӀулакх дош, хьажкӀа, цхьйола культураш, кхоча кхашка хий дехкаш, баьцдаараш чу цаш, хӀинчул тӀехьагӀа чуба беза хьувкъама кийчо еш ба уж.

ХӀара сахьатах пайда эцаш йоагӀача бесса терко е еш тӀадоагӀача шера хургболча хьувкъама а. Из дин ца долийтача боахамашка дерригга балхаш комплексно деладу. Бакъда, массанахьа а иштта дац гӀулакх.

Боахамашна хӀана йолаш йолча техника, болхлой кадраша тоге хулийт болх лертӀа вӀаштӀехьбаьккхача уж балхаш комплексно леладе.

Хьайбашта кхоачамбӀолаш доакъар кийчдара чоагӀа хӀане за [illegible] шоалагӀа ю культураш дӀаер. Укх шера 50 эзар гектара гӀа [illegible] даьрхӀа [illegible] бийнаб. Геддара дика [illegible] ахал из гӀулакх Грозненски, Шелковски районий боахамашна.

Уж дӀаерах далан гӀулакх, хӀана аьлча цийна дац [illegible] хий ца [illegible] хьувкъарганц.

Доакъара даьрхӀа шоалагӀа культураш дӀаер мел доадӀамо да ховргда хувкхача районашка доакъар Іалашдера гӀулакх во латта аьлча. ДаьгӀенашкара баьцаш геттара къе я.

Сухалбеш бол боахамашка ча Іалашдара, даьтта ахара.

Алат чуйначча ахай [illegible] даькъа тӀара ча хьагуладйаш да, хӀатта аьха даьлна хьатта [illegible] мара вац.

Дедара ду уж балхаш Урус-Мартана районе. Укхаза дерригга аьха даьлна даьтта 1300 гектар мара дац. Цхьа [illegible] дехар дела дан йиш йолаш дац гӀулакх Грозненски, Шалта, Наьсарен районашка.

«Тахан дӀа чуийцар — кхоана лаьтта аьхар» ахача дешах болх бе вай республике хьалха латтабо боахамий коллективаш.

Техкам тӀаберийта безаш дӀа [illegible] ка фу кийчдара в. Дика вӀаштӀехьбаьккхаб из болх Шелковской, Гудермесски, Наурски районна боахамашта. Цхьабакъда, хьалха санна тӀана а цу гӀулакха лергӀа оарцагӀа ца бовдараш а ба. Цар тӀехьа доах фу дӀендар, из кондишнета дӀашкхоачалар. Царех да Грозненски, Сунженски, Шалта ахача районий боахамаш.

Ножай-Юрта, Советски, Веденна районий колхозашка вӀалда а долаш дац кондиционни фу.

Дукха балхаш да вай кхаш леладерий кхы а де дезаш. Цудувьа геттара дерадӀаме да дезаш бахкаш комплексно чакхдахар.

[illegible],
[illegible]

НОВОСИБИРСК. Дуккхача гораддашка каст-каста кийслуш а дика кийчдаьча цхьаьашка кабель, турбаш, хьийола лаьттана кӀалхара коммуникацеш яхка сахьгараш аха езаш хуле моттигаш. Цу тайпара балхаш доаш, массаза а яхар мо, асфальт йаьли улицаш йоха, цигара хенаш, гаьнаш, зизаш хӀалакьу, транспорт лела йиш йоачча йоал.

Из дерригга а ца хилийта йиш я, нагахь санна СССР Іилмай Академе Сибирски отделене доамаа гӀулакха Институте Іилмихоша [illegible] шиъ тайпарча машенах — реверсивни пневмопробойникех пайда ийбойя.

...Формага диллача ракета тара йола агрегат лаьттах баьккхача кӀоаге чу Іоттаю. Цуннах компрессор дӀакотт, тӀаккха тоІадаьча фо конкъосталла лаьтта кӀал йолалу машен. Масса оагӀор лаьтта оаха а оаххаш, шийна тӀехьа шера пен-оагӀонаш йола кьор ютт из. Пневмопробойник сахьта 100 метрга кхоачаш масса йода лаьтта кӀал гӀолла, хӀаьта 250 миллиметрга кхоачаш диаметр йола 60 метр хини на Іеш кӀаьда кьораш яха йиш а я ю. Лаьттана кӀалхарча кийчача канадашка атта кабель а хьийола коммуникацеш а ехка йиш я, тӀехе вӀалла толхо а ца еш.

СУРТА ТӀА: пневмопробойнико авторий группа (аьрдехьаро аьттехьа) вокхагӀа йола инженер-конструктор В. Климашко, вокхагӀа йола Іилман болхло технически Іилмай кандидат К. Гурвев, вокхагӀа йола Іилман болхло технически Іилмай кандидат К. Тупицын, вокхагӀа йола Іилман болхло технически Іилмай доктор Б. Судницынов, Институте директора заместитель технически Іилмай кандидат М. Савкин лоаман гӀулакха Институте тохкамаш дара политоне тайп тайпарча боарамах йола пневмопробойникаш аргӀанна тохкаш ба.

В. Лепинисе сурт.
ТАСС фотохроника.

ХОЗРАСЧЕТ ЮКЪЕЙИХЬАЧА

Шелковски районна вӀаш юкъе иллача Фрунзе цӀерагӀчеи «Путь к коммунизму» ахачей зӀамигача шин колхозе дуккхача хана хьа хулар, хайра хӀама боадаме юкъе па дусаш растениеводстван хьайбайн продукце цхьа центнер акхарӀ дӀадолар. ХӀаьта боахамашта хулача пайдах хьайбашта помещенеш, культурно-бытови объекташ хьалъярах, колхозхой материальни хьал тоадарах дела дош вӀалла зуаш а даадар.

Юххера къахьегамхоша шоаш раьза а болаш вӀашагӀтехар ши колхоз. Цу сахьате финансови гӀулакхаш тӀа хоелар из. Административно-управленчески аппаратерча цхьа телча аланегӀ дӀадолар цхьан ахадзеи кӀезигдаар. Цхьабакъда, еррига производствени участкаш цхьатарра рентабельни пайда бергболаш хилийта иш кхачанар.

Боахам экономически дегӀабоалабара, нахьа материальни хьал тоадара чӀоагӀа новкъарле йора колхозин продукци кийчъяра-оттадьча пачхьалихен махьаш. ХӀаьта иштта пачхьалкхенгара мӀевча гӀишлой материалей, юртбоахама чашиний, кхьча хӀачей махьаш лакха дар.

КПСС ЦК мартовски Пленуме (1965 ш.) масса багӀорахьара анализ йир юртбоахам тӀехьабисара бахьанашта. Уж дӀадахара да дезар белгалдир.

Планировани яра йолча кердача системой юртбоахама продукташ кийчъяра оттадьча махьашен тоера хилийтар боахамий кулгалхойн счетни болхлойн инициатива дегӀайоалае, хӀаьта иштта моттигерча хьаланкха хьежжа ийсагӀча тайпара боахам делабе.

Юртбоахама продукташ дӀахьан уж пачхьалкхенга йоахараш дувцаргӀйоиа план-заказ хьабийцача «Путь к коммунизму» ахача колхозе йийша а йийша шой пятилетин план оттайир. Из оттаеш кертера терхам тӀабахийтар боахама рентабельность лакхъяра. Цхьайола доакъош йоахама чурча расчета тӀа дахара, хӀаьта иштта къахьегамхара бевам сонбаккхара, цхьа материальни хьал тоадара.

Керттерча дахьеи хьайбаш делладеш я колхоз. Шиъ жа делату ферма я колхозе. Цхьан фермана кулгалдеш я коммунист Пресницова Таисия Ивановна, шоалагӀча — коммунист Хульмурзаев Анаташ. Совхха доаконта тӀехьара Іоахарий хьакъовстадеш 16,3 эзар устагӀа болаш тихьа цаІ Іул хир. ХӀара жа Іуй бонгаве боахама турча расчета тӀен алапи телеи хьаьр.

Цу дерригача жена гӀулакх тара, делалара 300,5 эзар сом дӀалахийта даьрхӀар, хӀаьта тхан хулхи дохкарах 415 эзар сом дакхха дезар.

Дукха ха йоацаш итт бетта дахчун юхьмина жа Іуша цхьана экономически анализ йир.

Кердача хьаланна болх бича жа Іуй бонгазана 120 эзар сом кхоадьх. Жа леладар бокхха пайда луш да.

ХӀанаи дикагӀа кхоа бе хон хӀана колхозашта. Продукце цхьа центнер яхкарга дӀадолар лохдар йоссобин болхлоашта тела алапин совлен дӀаухийтари кӀезигдарах динах, хӀаьта хьайбай продуктивность а лакхъенна.

Масала, планах хӀара бӀаь жийна тӀехьара 116 Іахьар кхеба бешар лар, хӀаьта кхеба 131 Іахьар ба. ХӀара устагӀан тӀера 4,5 килограмм яхкха дийрхӀача [illegible] килограмм тха даьккхал.

940 центнер бетта хьоаса бола тха дӀаеннад жа Іуша. Из планах дийрхӀачул соьгӀа итт центнер дуккъагӀа да. Духьхал тха деккар 400 эзар сом кхьчар налхадомжаш.

Цхьа центнер тха дашиарга 249 соми 17 кепиги дӀалахар, е планах дийрхӀачул 136 сом кӀезигагӀа. Цул соьгӀа пачхьалкхенга доахарах 16,1 эзар сом пайда хилар.

Колхоза рентабельность лакхьяра тьинаре къахьийгад жа-Іуша. Хоккий тоамаш дахьад коммуниста Йоаъер Іабзула кулгалдеча жа Іуй бонгаза. Укх шера планах хӀара бӀаь жийна тӀехьара 110 Іахьар кхебан хӀара устагӀан тӀера 4,5 килограмм тха даьккхе доахаш ер из. Жа дахкарен уж даргарен хамапеш толаюша чакхъьоачад. ХӀара бӀаь жийна тӀехьара 145 Іахьар кхебаьй. ХӀара устагӀан тӀера планал соьгӀа 1,2 килограмм тха даьккхад. Дуъ эзар сом соьгӀа дача кхоадаьд бригада.

Колхозхоша сий ду бонкхагӀболча жа Іуй Капаков Андрей Данилович, Хамбиев Шамхала, Борбаев Батыргале, кхьчар а.

ХӀанз аванс тел жа Іуша. Шу чакхдаьлча дерригга алапи дӀалургда. Колхоза правлене аьча решених Іоахарий кхедара план тӀехьхоачашдьярача алапел соьгӀа 30 процент ахча лургда. Планал соьгӀа даьккхача тхах хьахинчах 30 процент кхедьчах 20 проценти ахча лургда жа Іуша.

С. ДАЛИЕТОВ,
Шелковской районна «Путь к коммунизму» ахача колхоза воккхагӀвола планови экономист.

А. САЛОВ,
«Строитель коммунизма» ахача газета радение болхло.

БАЬЦАДААРАШ ХЬИЙКЪАД

«Ассинский» совхоза баьцадаараш кхелерой опытах пайда эр Сунженски районна дуккагӀа долча боахамашка. Иштта, «Путь к коммунизму» ахача колхоза коммуниста Денисова Антонина Николаевнас кулгаллеча баьцадаараш кхеэча кхоалагӀа бонгале укх шера хӀара гектара тӀара 320 центнер йоаккх, хӀаьта Ленина цӀерагӀча колхое — 400 центнер.

ЧӀоагӀа хьийкъай наьсаш. Денисовас кулгаллеча бонгале хӀара гектара тӀаоа 250 центнер наьсаш йоаьл. Плантацешка хӀана а цхьа баьцадаарах да. Сиздаь хий дехкаш ба тхьаза наьсашта, помидоранта. Зикха кхелай укх шера помидораш а. Хьахкара бӀаьш тонаш хьалхехьай.

— ХӀара гектара тӀара 250 центнер помидораш йоахаргья оаза, — йоаз А. Н. Денисовас,— планах 180 центнер мара яцаха ца езача.

Помидорашта Іуоргаш доахаш йохкаю фитофтоза яха дзар на кхетийтара дахаза бордосски жидкостаца обработка аьй, хӀаьта оаса дӀалакххара тимилорацетат ватре гарбинца тедай.

Кхы а дикагӀа хьийкъай тоьл лицашкара наьсаш. «Победа» ахача, Ленина цӀерагӀча колхозашка хӀара гектара тӀара 110 тони наьсий аьккхад укх шера, хӀаьта «Путь к коммунизму» ахача колхозе — 600 центнер.

Баьцадаараш кхелеча хьинаре къахьег Денисовай бригада членаш В. Компанейцевас, Н. Грушевас, Р. Киселевас, кхыбоашта.

С. КОРАБЛИНОВ.

КУРСКАНА ЮХХЕ ТӀОМ ХИННА 25 ШУ ДИЗАРГА

КУРСКИ ОБЛАСТЬ. Тхьаьа пхи шу дизза Курски дуга тӀа хинначча тӀом тӀа Советски Ӏуне фашистски захватчикаш эшабьча дийнахь дош. Заараш туристаш, дешархой, Курски дуга тӀа хиннача тӀемий доакъашхой укх шу исторически тӀом хиннача моттигашка хьала.

СУРТА ТӀА: маьна бахача Фатежски районна «Рассвет» ахача юртбоахама артела колхозхоша тух-сискал а делаш бола Курски тӀемо доакъашхой — сийлен цӀи хоза Советски Ӏуне полководцаш (аьрдехьара аьттехьа) инарал-лейтенант Н. Ф. Тевегин, Советски Союза Турпал И. Ф. Анохин, Советски Союза Турпал инарал-лейтенант М. А. Еншин.

О. Сызова сурт.
ТАСС фотохроника.

ГУРАХЬА ДУВЧА ЯЛАТА — ЙИЗЗА ЙОАКХО

Цу районе дӀаюш йолча гурахьа дувча культурат керттера дакъа дӀалоаш гурахьа дувча кӀеоси мукхеи. ХӀара шера дакхью тха боахамий специалисташ лаьтта делалара культура. ХӀаьте цунца дӀара шера лоакху цу маьлерча культурий хьувкъам а.

Фу бахьан да гектара продуктивность лакхъялар? Цхьа-лале хинна тоаьйй оаза гурахьа юа культураш кхеира агротехника. ШоалагӀа-лале шерагара шерага тоалу дӀадуош дела фу.

ХӀанз, алат чуийца а ма дьвинадий аьнна, сацаргӀата дала йиш йолаш ха яц — уйла е еза хургболча хьувкъама. Август бетта аьха дакхха деза дерригга гурахьа ялат дӀаде деза лаьтта, кийнде деза тӀех хакка фу.

Республикански опытни станце дукхача шерашка баьча тӀахьожаме хьахьонх гурахьа дувча ялата оаза лаьтта августал тӀехьадаьлча, хӀара гектара тӀара чубахьа хьувкъам 2—3 центнер лохлуш хилар. Цу гӀулакхо а беххтоккаме ду тхо лаьтта хиннахьа аьха лакхара.

Фу деш ба тха боахамий къахьегамхой хургбола хьувкъам дегӀабоалабарга дилача? ЦхьоалагӀча йоахе дӀадоладеннадар тхо ялат цӀенде. ХӀаьта хӀара боахама специалисташа дош делдо цхьоалагӀа август тӀаххоачаш дерригга ялат цӀендаь даккха. Ала деза хӀама ца эшшаш гӀулакх кхоачашдаьдьагӀа. ЦхьоалагӀчеи шоалагӀчеи классага дӀакхоачаш цӀендаьа дерригга фуна даьрхӀа ялат. Цу хьакъехьа дика хьахьийгар «Гудермесский» совхоза, «Октября 40 шу» ахача колхоза къахьегамхоша. Дерригга ялат цӀендаь а баьнна шоалагӀча классага дӀакховчадаьд цар. ХӀаьта пхелагӀа август тӀакхоачаш районна дерригга боахамаш йистедаргда фуна даьрхӀа ялат цӀендаь.

Тха районна йоккъал латтача дьалашка беккхача леархӀаме да гурахьа дуа ялат дӀаделехьа а дӀашйначчуа тӀехьагӀа а кхашка чудоллийташ хий диллар. ХӀара шера юкъера даьрхӀача 350—400 миллиметр маре оссаккаш хилац. ХӀаьта хий ца дехкача даьттанка дӀаюраш аьттув болашагӀа йола культураш дӀайийна хиннача кхашка е еза: люцерна, горох, вика аьхь культураш, шекара свекла хиннача.

Даьтта шиъ хиннаьхьа аха а аьха, ялат дӀаделехьа кхаьтта дика обработка а аь, кхаьвна гранулировани суперфосфат а тесса ялат дӀалуйа йоккъал а кхераме хургьяш. Иштта, укх шера «Дружба» ахача совхозе чӀоагӀа йоккъал даьттар. Дале а, бӀаь гектара тӀа дӀадийна «Безостая-1» ахача фух дела аьа дика хьийкъар. ХӀара гектара тӀара 26 центнер хьлар. Из вӀаштӀехьдаьлар вай хьалха йийца агротехнически мероприятеш тешам болаш кхоачашъярах. Ала деза укх шера а уж еррига мероприятеш кхоачашъе тераш йолга.

Из гӀулакх дика доахарца а кхетадарца а дӀадахадьа тха районна боахамашта гурахьа дувча культураш лаьтта ахара балхаш. Механизатораша юош денхах ер бутт чаххбоаш гурахьа ялат дӀалургдола лаьтта аьха лакхха.

[illegible],
Гудермесски районна юртбоахама производствени управление керттера агроном.

ГОВЗАЛ ЛАКХЪЮ

Йоккха терко ю № 2 Волча ТЭЦ коллективе болхлой теоретически технически говзал лакхъяра.

Укх шера дийша йисте а баьннад инженера дипломаш хьийнаш доагара-транспортни цеха начальника Г. Блохина, турбинни цеха смена начальника П. Донскова, доагора-транспортни цеха смена начальника В. Мингкен, планови отдела инженера Р. Кузьяковаси. Уж берригаш а укхаза болх бе Іолалуш мугӀарера болхлой бар. Техникумаш чакхъьйхий электромонтера А. Рыжкова, электрослесаря-приборнеста В. Екимова, массехи сатокакхъьккхай юкъера школа.

Х. СЕРГЕЕВ.

МАЦА ХУРГДА ГАЛЕШ?

Хьайбашта бӀаргча шера чам болаш доакъар леттале дезаро уйла айт ю дика кийчдаса, лохкалургдоашш дерадара. Миштда дел из безитоксаме гӀулакх Наурски районна «Терский» ахача жа лелаечча совхозе?

Тайп-тайпара доакъарий культураш я укхаза кхеераш: люцерна, эспарцет, райграс, суданка, кхыараш. Уж культураш йоацаш, дика доакъар луш а эрий хьатӀадоаза баьцаш а. Доакъар чам болаш ме хул хьайбашка шура а дуккагӀа лу, дегӀа а тоалу. ХӀаьта [illegible] тӀеракха хургба.

Шиъ хиннаьхьа болабелар укхаза люцерна хьалхара хьувкъам чуэца. Совхоза кхоалагӀча отделене (отделене управляющи — А. Поплутин, агроном — А. Ф. Мальцев) из бул аьдийнача 200 гектара иза укхача хана чуийцар 3—5 процент ца. Цигара хьаккхар 600 тонна чам бола йол. ХӀара гектара тӀара лахьаьча из 30 центнерал соьгӀа хул. Еррига укхаза Іалашъергья 2500 тонна люцерна.

Дукха къахьегамхой ба боахаме доакъар Іалашлеча шоаш кхо ца беш дакъа лоацаш. Царех ва тракторист Виктор Коптенко, аргӀаш деш вола Никита Федорович Кирченко, кхыбараш. Дош норма 150—170 процент кхоачашъе цар.

Йол хьакхара гӀулакх дика латте а ца ала йиш яц аьлах хьоар кийчлеш лолча хьалех. Совхоза болхлойн кулгалхойн бехках дац из. ХӀаьта из хьоар мел оаш ба хьайбашта дукха дезаш ишчар. Доакъара тайп-тайпа баьцашц витаминаш лакха хилар лакхадийт шура яккхара гӀулакх, сиха дегӀаоалалу хьайбаш. ЧӀоагӀа ошош да из дика доакъар кьоначе хьайбашта а.

Даьхен Іилло дукха процессаш вӀаштӀехьъяьккхай аьха хьоар кийчдара. ЛаьрхӀа «АВМ-0,4» аха боккха иаш бола машинаш дрохийцай цу гӀулакха. Цу тайпара машинаш а совхоза цхьоалагӀча отделене. Дика болх бу цу агрегата, хьаьа хьоаха бул тоазенчелатара тӀа гӀолла хьайбашгӀа баргбаьа чу. вохI [illegible] йоаллаше а доакъахӀа цу гӀулакха кийчдаьа къахьата галешка Іочудеда 8 процент тӀоалоа йоал баьца хьоар. Люцернах, суданках, кхьйолча баьцех хьоар дакха йиш я цу агрегатаца. ХӀанзале боахамо Іалашдаьа из 6000 галл — 50 тонна соьгӀа. Совхха укхаза дерригга Іалашдар 7 тонна мара фу дола, из толар дархӀа метаргба.

Агрегат дика тоаль бола хӀабайича из хьоар чуоха дукха галеш йийшар. Сахоахаш фо санна совхоза укх шера эшаш гала хьахьата галеш кхоачашбоплар хьахьпоаш ца «Сельхозтехника» объединени. Цул соьгӀа, кхетта лургда аьнна а хӀажа а цаа. ХӀанз оаха ца хаттача хана ца хоар де хала хургда тӀехьагӀа. Цхьаккха кхана ца йоаьш да йоеста дуккагӀа зедьар Іалашйе доар ха я хӀанз латтар. Бакъда, «Сельхозтехника» дедаргдоах юкъах дуссаш латт боахаме дӀалелалахь дика гӀулакх. ХӀинцачул дукха тӀехьадаьхха цар уж хьахайшача пах бала пайда хургбац.

П. НОВАКОВ.

СОВЕТСКИ ТЕХНИКА КЕРДАДАРАШ

Кердадарий кепайоазон Агентства дешарашка дӀайоазийт «Знание — Сила» ахача журнала шоьлгӀа номер тӀа чататкха «Советски техника кердадараш» аза подборка.

БАЗАЛЬТАХ БАЬ КӀУВС

Из кӀувс тӀаьда а петар йолаш а ба, из хьабьа материал бокхьера базальт — эггара чӀоагӀагӀчарех боле лоамаш тхера боллашьяз а. ХӀаьта «хьаба» тха дош а цо хоаш юкъе доладаь дац укхаза. Базальтоаа кӀувс бийза беш бац. Из дукхьаш хьабу — шоре ла метр а сомала иш сантиметр а йола. Хадданза боле оаха а болаш кочаьбер тӀара Іоух из. ХӀаьта эггара теркаметӀардар фуд в ина, из да цхьа массетх минут хьалхе из кочал хина хабар! Лоланбоь [illegible] лоадлеча мьрхӀа цу гӀулакха доаче Іургах аргухханш а шелларе, тоӀадаьча фо чӀоагӀача кӀажеро цамца а болаш. Цу тайпара юхга пластикай кхаьа хьоасдий ВНИИ Украински филиала вӀаштӀехьбаьккха метод.

Дукха «профессеш» я кхеран кӀувса. Эггара хьалхара е кертера а ер — йоахала [illegible]. Эзар градусага кхоача температура йоа базальто (хӀара пхи бӀаьи градус йоахал хинча мара яза мина лел из). ХӀаьта цо электроаьша а миксер — лоаладаь могала лоатта моттиг а йоахал це йоайтаьа таштаме лора а ергъа.

ІАЖИЙ ХИЙА ДИ ТОХАР

Іажий тоннаш мел хий доакхаургда? Кхачан технолога боаь: 600—650 килограмм йоакхаургья» — Іажий тайпага хьежжа. Цхьабакъда, сомах тӀоадал гаьнна дуккхагӀа йоалл. Из атта ха йиш а, кердача Іажий дозал уж бокъаьбаьчул тӀадарагӀар цер дезаца кийсдай.

Хета йиш йоаш да, берриге а бахи процесе ба: цо хий дика хьалоадаш, аьнна. Цхьабакъда, нагахь санна вай лонагӀа йиз бола оресс лелабойя а лоадама алсам дергдеш хьадоала хий. Фу доаш из? Из да Іажа дуккхача клеткий чкъор Іаламата чӀоагӀа тӀаладе а бӀарча духаш хилар. Цар чура тӀоадар хьоаро а це йоалаш кий. НизагӀа укхаза хӀама дулургдац. Малькарло эш.

Молдавски ССР Іилмай Академе прикладной физике Институте дагалотад электрически разрядаш бӀарг-цӀецкъам тоха юкъ [illegible] кхоачал цу Іаламате [illegible] хий пиши еш хилар. Цу тайпара тохалийтар клеткашка ца лоадала метий-хьоаг? Академика Б. Лазаренкоси газоеи импульсни электрически лаборатория болхлоно Э. Рашадьонск из текха лаьрхӀар.

Гуначенад минута йолча 6—8 разрядах йоакха эффект хулеш хилар: хӀана Іажий тоннах лоалхарчул 100—120 килограмм дукхагӀа хий доакх. ХӀаьта вӀалла а лоадама электроэнерги а йодац цунга.

Юкъьенца кхераш бар Іажий зила искусственни дӀ деттаро электрална хьоаргхилавах, витаминаш йоаьаргхиларах, чам тонхебергхинарах. Цкарах цхьанкке а хӀама хиннедац. Масса а дагустатораш йоаь кердама тайпара дьшхха Іажий хий бокхьача а дика да.

(АПН).

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ВIАШАГIХИЙТТАЧА ШТАТАШНАРА «ДIАЙХА АХКА»

Юха а йоагаш я па боатIаш дукха нах баха американски городий гетташ. ХIара лена кхоач США-ра бос бола баха нах васоля дискриминацена, къеле дукхьала гIайтта, элементарни граждански бокъонаш, полице лелалераш дIадахар дIадехаш бола неграши пуэрторекаинашин къиза теIабеш хиларах дола хоамаш.

Негоинтански бунтийн уж хьуьш йолеп арена а хинна дIаэттай мехка эггара йоккхагIа йола промышленни центраш — Кливленд, Детройт, Чикаго, Питтсбург, Сан-Франциско, Гейри (Индиана штат), городаш Гранд-Рапидс (Мичиган), Гейнсвилл (Флорида), Голдсборо, (Каролина), кхьираш а.

Кливлендан цхьайолча кхьча городашкен неграшта дукхьала ас... дахьккхал пулеметашн бооиегинкашн а йолаш. Дукхьал Кливленде цхьан дийнахь 11 саг вийп, мухташ болча нах чевнаш йю. Берригача мехка нах лувй. «ДIайха ахка» кхолхадемнаш, из хьахойт эггара йоккхагIа йолча капиталистически пачтахьалкхен керттера социальни проблемаш кхы а ирьалар.

Оакхарий хьисапе негрий лидер Лютер Кинг а вувш, 125 американски горад а чудоцаьп апрель бетта хиннарел тIехьагIа эггара чIоагIагIа гIайттаб хIана США баха бос бола нах. Цу хана негоинтански бунташ дIаихара 70 вахр сьлте саршагIа вахьнкхаэр, укх тIехьарча шерашна еррига-ча Америке дийна чIеагIаль дола доккхий полицейски ниаш па лаьакIача а. Дукхьала цхьаь Чикаго цу хана лаьцап 20 эзар совгIа саг. Дукха нах ба а йю, чоанаш а йю. Апрельски событеш мехка Iальмате йоккхана территоре тIа дIаяьржар — 29 штате. «Расашта юкъерча тотальни тIема гаога гIооташ латтаи теш Америка?» — кхаи таттар ду укх денопша «Н. С. Ньюс энд Уорлд оппорт» яхача журнало.

Цу событеп оьлаш цаIаш да. Массадола хIама ле иня кхоачача монополай хьаштаниа хьалхе делаача социальни системех лоакх цуи эьлаш. «Сийлахь-йоккха общество» хьаярахи аиь цу хьалха хиннача хоржамашта хьалхарча кампание американски хадхаьхо хьесташ «кьелаиарча къовсамна» эффектии «программахи» долча хабарах оьлаш хилар. «29 миллийн американец хIанз а кьо вех.» — йоах президента Джонсона ше. США-ра мопали къели йовзаоах йолча тоххана совета (цуьна юкъе бол бовзаш бола американски общественни делалаш (доклада тIа да е тайпа мугIараш, нагахьа санна оаш из проблема Iомабой. тIаккха шоана гучаяргаь США уиавра мохк хилар. Малхбузехьен кхьича цхьаяна а мехко вайнига миссел бахача-шийн махах … деккхача лаькьана Iазап тIаоттадап.

Къаьстта йоккхий халонаш тIаувт бос болча нахе. Дукха ха йоаццаш Нью-Йорке ше къамаьл деш, сенатора Юджин Маккарте (демократически партегара президента посте ваха гIертачарех вола саг ва из) аьлар, США-ра неграш бах «шийн тайпара йолча апартенза хьалашка, вай экономически политически вахара юкъе дакъа лацарах бисза дIахоадабаь, вай доаловел ерахьа дахача колониальни халкъана санна гIуллакх делаху царна».

Негрий вагнохошта юкъе халдаьна леьчлуш ха бе болх ца хилар. Къахьегама министерства официальни доклада тIа аьнна, негрий кашпхоех хIара виьлагIвар бе болх боацаш ва. КIезига алаши теза неграш кIайчарел кхоза дукхагIа ба.

Уж а кхьйола а факташ хиина йоллашехь, дукха ха йоацаш Вашингтоне аьча полоза юкъе дакъа доацаш хиннараш шин бетта доацача гIуллакха федеральни ведомстваш столице конгрессан вIашна хьоттар. Iаьлал бе йоаллавон безам хиланвар цар яхачуьга лалаагIа. Тамаш е йоагIаш дий, дйаз лог хила, дакъа лайна пах мерал, къел, кIезигбалар да на юкхаш хилар?

Июль бутт чакхбоалаш США хийчъньло «Граждански порядкаш ца хилара» техкалий доклад. Доклада авторашта юха а вьвол йор ла йиш йолла ниейсхо хилар дIадаьккха лерхIаш. США бахача нахьа ла дакъа хьайна хиларах гражданий цхьатаара бокъо хилар дIадехаш из хиларах.

США-рча нахах тIа-тIа дукхагIа болча наха кхетаду малагIа пачхьарча хоацаш бола безам лайт США-с Вьетнаме беча тIемах хIана чура социальни проблемаш …хьалашш юкъе. Американски …поэтсашн оцан доахаш да США … санка саьрIа неграш «Таймьнсте» кIезига бусан хиларах. Шалхача шера цул хьалхарча шерах шена дукхагIа кIезигбеши уж, … хоаш бу «Нью-Йорк постэ». Шолгта хийралочча хьаштий дукха бош бевш бш негрий.

5-ча августе турийбоча республикански парте съезда резолюцееш хийтьеча комитето укх денопша къамаьл деш, Нью-Йорка мэра Д. Линдсес белгалдаьккхна. Вьетнаме беча тIемо гражданский хилаиза дарглоацача хьаштаента оп йола ассигновашеш кIезигьлрал совгIа. цу хьакье хIама ла деш хилара бахьан лаккхарте тIeгаь. «Граждански порядкаш па хилара керттера бахьан. — аьлло Линдсес. — къза я». Цо тепие тIаьхийтай горолаоча кьеча нахьа хала тьал укх гаогарча аиь шера аттача даналара 20 миллиард доллар къеастале аьнна аь шийн комиссе вывола правительство еоажаш а еIалхара.

Бакъда, хIанз, США хоржамашта хьалхара кампани шерлуш йоагIача хане, дукха бола политически делелаш ирача проблемех найла эца хийча ба харжолой голосаш яхар дукьа, цаоца негрий ерпи а йолаш. Цхьабаьтьа негрйш Iехабе тIа-тIа чанагIа да. Из бакьлу тIехьарча денопшта хиннача событеша.

РАСИСТАША ВIАШАГIДЕЛЛАР

Преторе ЮАР премьер-министр Бальтазар Форстери пуи волезийоеш коллега Ян Смита дукха за йоацпаш чакхдьинача вIашагIкхетаре дIайолайло африкански континента шиш расистски режима юкъе барт баха юхь. Из вIашагIкхетар чIоагIа оIеххашта къайлагIа а хилар. цуи итогех аь цхьабкха коммюнике а яц. Цхьабакъа цхьаннена а къайле яц малагIа характер йолаш хилар из вIашагIкхетар, из ле леоIаш хиннай ха.

КхоаткьагIа шераш доладуча юккъе, африкански халкъаш къамаш хьакъехьа мукъалоидарен шой доIаме хилара тIехьа болам континенте шербеннача хана, къулбехьенафрикански расистий лидераш португальски колонизаторашца цхьана малхбузен колониальни гIоазараша хьал а лоацаш «шейтIай союз» яха тIема-политически блок вIашагIтоха болабелар. Иу хана а тIехь Родезена доал деш хиннача кIайча колонистий режим дIакхийттар иу бломах. Смита кхо нас 1965 шера Родези «шийн доIаме я» аьнна цхьан оаргIоратьа дIакхайкхьчул тIехьагIа иу мехка ЮАР-аара союз кхы а чIоагIьелар.

ТIехьарча шерашка хиннача событеша тешал ду малхбузерча империалистана хьалхоашн малхбузен горза кIоачамл кевдагIалча тайпашна Iалашьени йола «шейтIай союза» континента къулбехьа колониализмаи расизмаи бастион а Африка шии лоIаме хилара цIенханитта бода кхеоам а хинна дIаэттай. Цулухьа африкански мехкий халкъаш сорогIача африкански юкъерчен дуне халкъашта юкъерчен формулашна тешо тIайохийт Африка кортамукъал эза низам вIашагIтохаран цкн къулбехье расистий а колонизаторий а … мукъалкххаран. Цулухьа Къулбехьен Африка, Родези, португальски колонеш мукъахара тIехь къовсам лоаттабеча наха тIа-тIа шоагIа боаражабу герз бе лелла лоаттабеш бола къовсам.

ХIанз кхоача загIа тIа баьнаб из къовсам. Африкански патриоташа тIа-тIа дукхагIа хоаш йола хIамаш ету расистски режимашта. ХIанз мукъалчаш лоацаш тIема оперцеш ю Родезе территоре тIа, сопаш дан Анголан Мозамбикан мехкашка деш дола тIемаш. Халкъаш мукъалахара къовсама талгIи шортига къулбехьенафрикански рейха доалапашка йолаш латт.

ДIадахача шера Смит ЮАР-е вийтах ваха хиннача хана расисташта юкъе барт хилар къулбехьенафрикански тIемо жандарме отоядаш партизанашта дукхьала къовсам лоаттабара Родезе яхийта, аьнна. ТIехьагIо цаона поокъостала ЮАР-ера дахийтар регулярни эскара лоакъош. Цхьабакъда цунах кхоачам хиланзар Родезерча кортамукъален тIеча аза бовбаре. ХIана Преторе вIашагIкхийтача, газеташа зеча хоамех, Смита ЮАР-а къуэгалхошкара дийтар къулбехьенафрикански эскара кхы тIа контингенташ яхийтар, хьагучох, из де вальзе а хилар.

Цхьалолча хоамаш тIара гуша. расистски режимашта керте латтараш Родезе территоре тIаша партизански безам теIабарах кхоачам бал па Iеш хилар. Цар дагалуш кортамукъал бахьан долаш къовсам лоаттабу чоай межоий хьаллоацача Замбезе яхача хин къилбаселахьарча шоай доIамерча пачтахьалкхен дукьалара гIуллакхаш а. Эггара хьалхарча аргIана из доагIа хоттамекъали шоай доIамен хилара тIехьа расизма, колониализма, дуне халкъашта юкъерча низашта лоаттабеча къовсама хьалхарча мугIаре латтача Замбехи Танзанехи.

Хала да расисташа кеода вIашагIтехача бартах хьахурелар за. Цхьабакъда цаI къаьгга хоаш да: юххера а африкански халкъана цоаш мукъадалара тIехьа лоаттабу къовсам котбаргухилар.

Г. СКОБЕЛЕВ,
И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

СОФИЯ. Студентийн кагирхойи Дерригаунен IX фестиваль.
Сурта тIа: ГДР-делегаташ беседаеш ба Суданера баьхкача кагирхошца.

АДН-ТАСС Телесурт.

Технически училище Йистеньмихача химкомбината 7 цехе балха ера комсомолка Засечкина Людмила. ХIанз аппаратчин йолаш болх беш я из уиххаз. Нагорнашта юкъа масса-дерча хIинчо: балха, селаIача миг цинтар я из. Хьинар дола комсомолка шайн секретарийга харжий цехи комсомольцаша.

СУРТА ТIА: (аттехьара аьрда хьа маллагIьар). 7 цехи комсомольски комитета секретарь Л. Замчина [redacted]

В. Викторова сурт.

ХЬАЛХА ХЬЕЖАРАША...

В. И. Ленин ваь 100 шу дизаран пятилетка кхоалагIча шера плян тIехакхоачашьярах шерра яь йоаржаьь къахьег МалгIабинкерча мехкдаьттахоша. Яхье яьннача коллективашта юкъе хьалхе лелаю кхьоалагIча промысла опыт йола коммуниста Торий Матвеха Вахсовна корте латтача № 1 йолча бригада. Из бригада болх беш я иттаи кIоарха насосни фонтании скважинаш йолча йоккхача мехкдаьтта майда тIа. Дийнахьи буси юха на сопийташ яхоачашлу цар мехкдаьтта даккхара балхаш.

Пятилетка кхоалагIча шера плян совгIа 1500 тонн мехкдаьтта, 4 бIаь эзар кубически метр попутни газ, 320 тонн зеза мехкдаьтта лургдола итт геолого-технически мероприятеш реализаци ява лакха декхараш тIейийнад бригада членаша. Дукха къахьег мехкдаьттахоша уж декхараш кхоачаидара. Операторо хIара станока - начальнига, арматура хьажа, мехкдаьтта зебит йиста еза. КъаьнагIа болча мехкдаьттахоша Н. Машенцевен П. Макаренкоси кулгалду шо звено чуйоагIа иу бригадана.

Н. Машенцеве звено мехкдаьтта ловкхача скважинашта гIуланх деш я. Нагахьа балха юкъе чоалхане гаваи хилча ше оарцагIа а вальв тоабу но болх. Ший говзал да мьрша новкъостацта дIалу оператора. Укхаза балха баьхкача къонача кагийча наха М. Ахильгова, Р. Гардалоева, С. Чертоева, кхьича дукхача болалошта а гIо даьд но говзал дIаIомаеш. ХIанз уж берригаш а хинна балха разряд а йолаш групповой установкаш тIа болх беш ба. Н. Машенцева звенова бериига операторашц заместикаши коммунистически къахьегама ударник ЯхацIи лелаеш ба.

ТуйрийнаIаца хIана болх бербола мехкдаьтта оборудовани кийчъеш а М. Макаренко кулгалду звено. Звено йола приборашц, материалаш шоай ханнахьа хьаенай. Ремент аь баьнаб матч-экширсан яхача даккарча площадкашта. хьальай № 14 вдоптаина. ремонт аьй 62-на. Цул совгIа насосашчеп коллекторашчеп аьй ремонт, къаьнагIйолча мехкдаьтта проводашта метта керлаяраш а хеттаьй.

ХIанз мехкдаьттахой емкосташ цIенъеш, электромоторашта лахьхIача яьнпашта ремонт еш, мехкдаьтта дIауваэрглода откачка, стоновош - началкаш кийчъеш ба. 25-ча августе Iана боеьоина хийчо яь яяхха лаьхIаш звено членаша. Ремент иоа баьхаш сихем хила хаьа йолаши зарна белгалбьаиаб операторши иш. Зиновеп, Вамбатов, кхьбараш.

Бригада кулгалхоча М. Торий геолого-технически службаца цхьана вIашагI а ела хIайнахьан къьлчача скважинашкара кхы тIа а 750 тонн мехкдаьтта даккхийта торо хилийта 15 геолого - технически мероприяти. Хо цу чакхдалалехьа кхы а 15 мероприяти вIашагIйоллартьа цар. ДукхагIча лакъе уж хугъя призабойни скважинашта поверхностно-активни веществашца цементаж а еш термически обработка еу йола мероприятеш.

Дикка товбеннаб бригадерча рационализаторий болх а. ВорхI бетта 3 эзар сом пахьа 13 предложени еннай цар. Шишша-кхоккха предложенеш тийнай рационализаторагие Н. Машенцева, В. Зиновеп, М. Ахильгова, кхьчар.

Толамца кхоачашлу бригада коллектив шоай социалистически декхараш. Планал совгIа 2100 тонн мехкдаьттеш 540 эзар кубически метр попутни газе дIаеннай цо Даьхена.

Даккхара толамаш дахарах укх шера дизаза промысла коллектив нагатела иIе Iайракх еннай царна. Мехка кхо бIаь миллион тонн мехкдаьтта даккхар дукха лоаттабеча къовсамча юкъе лакъа лапа сийлаха бохьо яьккхай бригада.

1968 шера 7-гIа ноябрь хьалгIакхачалехьа планал совгIа Даьхена кхо эзар тонн мехкдаьтта лургла — иштта да мехкдаьтта доахараща керта тIайича доккхагIдола декхараш.

В. ТАГУРОВ.

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

Грозненски «Металлист» завода … дукха болхлой ба хIанзлехьа ВорхI бетта план кхоачаш а аь тIабоагIача бетта чотах къахьегаш. Царех лувцаш эггаре, хьалхи … Нипцшева Мареша … вокккагIволча мастера Чертоева Юрий …

…Балха ди чакхдоала хаттар. ХIаьтта мара болх тIабола на беча … къахьегаш вао хIиранвар. Царна юкъе из Марем а. СуенагIа поона массеза сахьат хьалха кхоачашьдьар ио. Цох кхоачамбо Iе зага йоэчух тара яьар из. Массаза а дуа цуи хьоашта лакха. — йоах но беча балха рaьла волча мастера.

Пенорча баьхлошта юкъе эггара хьалха коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цуьна. Цо беча балхах лаьпа деча хаттарашта жоп теллашехьа санийтадар Марема менгеша басараш хьокхаш хала шийн кулгаш. Гучох цхьа минут а балха за зехьа йоэе безам болаш яцар из. Кхоза басар хьекха юстара лаьха латтар но иу - сменах басар хьекха мезгей гIоддаш. Цхьакха моттиг нийслац, цо баьча балха юкъе брак йолаш. ТIахьожама технически отдела балхлой тIахьежаш боацаш сарагоевски методах болх беш я из.

Казахстане яхача хана аIeн-да а вели, шийна дола тIадасар Марема. Ши цу гарга ха шера дланза вокккагIвар а вол… ши кIаьпк вар. Цхьабакъда нийслу халанаш да а лова ший къонгаш хьалкхебе лаьолIао цо. Къилбаседа-Казахстански области Полудинински района дукха-шуйий созхоzе дIашигз Iаьсий кхаеча балха яьар Марем. Шийн хетаьча хьисапе цаьна делалара ииз кхобанар цо. Iаса па моташ хилар. из нена хисар кхерар. ЛоаццагIа вьлча чIоагIа бочу деладора уш. Цига цо болх баьча массехк шера цуи бекках Iаса вена меттиг мийсьлланвар. Юртбоахама карагIлийнарий выставке вIашаттехьа еххаза яхийта хилар из. Дикка ъа а хьегаш, балха тIа лакха къахьегама толамаш дахарах цига цунна оагIа дашо … ВорхI-барI Сийлен грамотшаш куьгалла ахчаш совгIаташ, къахьегама книжка тIа дIа а алеш дукхадала барвалаш яьхар.

Шийн болх хана дIабоцар … на сатийна Iац Марем. Хьалха болх беча а хIанз ше болх беча а дукха нах ба цо шой балха гIа… зал дIа а душ Iомабаь. Цар къахьегама тоIамаш лаьхача … санна хетт сона. — йоах из. Царех хIарапе балха тIа лаккхача котаммах доккхал ду цо. Цун ученик хиина а а Мусаитова Хьтаниев, Михайлова Людмила, кхьбараш. ХIанз уж балха тIа хьалха латтачарна юкъе ба.

Итт шу хьалха Грозненски «Металлист» яхача заводе балха еча Марем. Керда балха … карьерзе езаш хилар. Ше баьиз бела болх карalьaьча Нинцшевача дукха халемаш иийслора хьалхача деношка. Шаьра хилацар хьекха басар, юкхз де лезаш хулаолцьвлоза балхаш. Цхьабакъда дукха ха дIалехьа толамца карерзайло цо мазара говзал. Цеха мажк хилар цоз. Дика къахьегарах укхаш а тийнай пунна дукха Сийлен грамоташ, ахчаш совгIаташ.

Общественни балха тIа а жиаре дакъа лоцш по. Цеха рационализаторашта юкъе дикагIчарех лоархIаш я из. Иштта дика агитатор а. ВIашта, депутатгIа терхай Марем Грозненски горсовете депутатехьа.

Дика доал а деш, хьалхехьаьь цо шийн цеи кIаьпк. ВоккхагIвола ший Нинцшев Къайбик экономически институт чакх а яьккхо, хIанз Ленинградера аспирантура чакхйоаккхаш ва. ХIаьта вIашагIвола Назьбийк Грозненски мехкдаьтта институт чакх а яьккха, Ставропольски крае буровзеттача мастера декхараш кхоачашдеш ва.

Укх шера дола хана хьалха кхоачашьярал В. И. Ленин ваьча тийнахь деиз бIаь шу дизара къахьегама вахте латтачарна юкъе хIахо а хьалхара моттиг дIа ла хеца лерхI Марема. Из цо кхоачаш а деза.

[redacted]

Пайдане конференци

Старопромысловски районе Пролетбата цIераIча клубе укх деношкe болх дIаьхош хилар къахьегам Iилман лаца тIа баккхара хетаь района предприятий, организаций актива конференци. Укхаза дакъа лоацаш хилар 200 гаргга саг. Конференце доклад еш хилар «Куйбышевнефть», «Татнефть», «Башнефть» объединеней мехкдаьтта промыслови управленей опыт йовза баха хиина «Старогрознефть» НПУ белхлой. Цар лийлар цу предприятий коллективаша къахьегам Iилман лаца тIа баккхара дош лохна гIулакхех.

Конференце къамаьл дир КПСС Грозненски горкома секретаре А. Я. Панырова. Цо дийцар Ярославлерча, Рыбинскерча заводашка къахьегам Iилман лаца тIа иштта вIашгIехьоаккх.

Конференци чакхйоалаш делегаташа района еррига предприятешна къахьегам Iилман лаца тIа баккхара бола рекомендацеш тIаийцар.

Т. ГУСЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республикин гIалаш Грозней йоачан а йоацаш, кIезиг-дукха морзаш хургья. ГуйрйнаIча сахьаташка цхьаьнпьнахьа доах хургья. Малхбоалехьара гIоахьа мух хье цаьнгба. 23—28 градус йовхал хургья.

7-чоь, 8-ч августе кхоьлуш морзаш хургья, из лена бистейоалдаш лоацача хана догIа делхаргa, дакъойлха мет, къулба-малхбоалехьа … лаьгIа а болаш, тIеккха гIоахьха хьекхаш мух хургба. Байсанка 11—16 градус денопша 22—27 градус йовхал хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Спорт

РСФСР ШАХМАТИЙ ЧЕМПИОНАТ

Нохч - ГIалгIайчоь столице — Грозне гулбеннаб РСФСР-а автономни республикий, областий лиэгIбола шахматисташ. Владивостокера венав гроссмейстер А. Зайцев, Калининградера — спорта мастер О. Дементьев, Магаданера, …ера, Свердловскера, Саратовера, Ростовера, Горькера, Архангельскера, кхьчахьара баьхка ба мехка йовзаш бола спорта мастераш.

Архангельске, Орле, Челябинске, Хабаровске хиннача полуфинальни кхьапка котбаьинараш ба царех дукхагIбараш. Вай республика сий лорадеш ва спорта мастер В. Хезопсет.

Цхьанна бахьанаш хиларца яхье дакъа лаца йиш йоацаш бисаб дунен халкъашта юкъера гроссмейстераш В. Спасский, Л. Полугаевский, Н. Крогиус, В. Антошин, И. Бондаревский.

ХIанз яхьа кхо тур чакхъяьннай. Терко тIаозаш цар цу кхоккхе а тура лоэзараш. Хьалхарча туре Калининградерча спорта мастерца О. Дементьевца дунен халкъашта юкъерча мастера А. Лейна хинна лоэзар цхьанкха а кот ца воалаш 21-ча ходе йистедаьлар. Цу тайпара чакхдаьлар (28-ча ходе) РСФСР-а соаккарча чемпиона С. Жуховецке Горькерча спорта мастерца О. Чериковца хинна вIашагIкхетар а.

Турнире хьалхара котало яьккхаа мастера Ю. Анникаева (Новокузнецк) Архангельскерча мастерапла хандиктата В. Козлова лоэзаш. Гроссмейстера А. Зайцева 41-ча ходе оттаваир свердловчаниш С. Юферов.

Дика хьокхамаш гайт яхьа грозненце спорта мастера В. Дорошкевича. Кхьанех шиь-ах очко а цун. Иоал очкош я къонача мастера Ю. Анникаева а. Кхьанех пиппа очко а О. Дементьевен В. Сергиевскен.

Белгальякха ела мастерца В. Титенкоца (Московски область) лоэзаш А. Веклера (Пермь) яьккха котале. «ХозагIа йола парти» аьнна ерна цунга кхача мег.

ХIанз аьь дIахо латташ я.

В. СЕРГИЕВСКИЙ,
спорта дунен халкъашта юкъера мастер.

☆

С. ИДИГОВА — БОРЗА МЕДАЛЬ

Шийн лоIамерча кIалтохаргах латаш РСФСР-а хьалхара моттиг дIахара Нальчике хинна кхьаш чакхъяьннай. Цига дакъа лоацаш цар СССР-а спорта мастер вай мехкахо С. Идигов. Борза медаль а яьнна СССР-а сборни командана юкъе вахав из.

ХIанз учебно-тренировочни сборах хиннача тIехьагIа ВЦСПС-а хьалхара моттиг яккхара хургйолча хьалашка дакъа лоацарга Нальчике котбаьинача.

☆

КРЕКИНГИСТАШ КОТ ВА

«Труд» ДСО Нохч-ГIалгIай Совета хьалхара моттиг яккхара къовсамаш лоаттабаш хилар иштта тIарча теннисах ловзараш. 16 команда хилар цуьна юкъе дакъа лоацаш. Цига котало кхьачар крекинг-завода теннисисташа. ШоалагIча моттиг а химически комбината сборни команда.

☆

ВЕТЕРАНИЙ ВIАШАГIКХЕТАР

«Локомотивен» горок Грозней футбола ветеранаш лейзар «Локомотива» стадионе. Цига счет 4:3 йолаш котъяьлар города сборни команда.

Цул тIехьагIа Орджоникидзе цIерагIча стадионе лейзар городаи республика районийн сборни командаш. Цига а хьалхе грозненцашка кхьчар.

О. НИКОЛАЕВ.

☆

«ТIОАРСКА БУРГАЦА ФИНАЛ

Самардийнахьа «Динамо» стадионе гулбеннабар футбол дукхаезараш. Укхаза хилар «ТIоарска бургана» приз яккхара финальни ловзар. Цига лейзар Старопромысловски района «Факели» Наурски района «Сатурн» яхача командий къона футболисташ.

«Факел» эшаьча наурцашна яьккхар хьалхара моттига 1-ча степена диплом кубоки. 2-ча степена диплом делар Старопромысловски районна викалашта.

Белгалдаьккха леза цу района къона футболисташ города чемпионаш хилар. Массаболча футболистанта грамоташи совгIата спортивни форма еллр.

ВIашагIболчарна юкъе хьалхе кхьчар Заводской района «Метеора» футболисташка. ШолагIьар — Октябрьски района «Комета» команда викалашка.

Сийлен грамоташи спортивни формаш елар къонача судьхошта А. Сасоевая, Н. Григорьевая.

Р. СУРХОЕВ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-86; редактора зам.—3-39-11; бахьтохьаме секретара—3-34-38; партийни вахарех, культурах, промышленностех отделий—3-42-30; юрта боахамех письмойн отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-86; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательство типографе. Революци проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05166. Заказ № 3314.